

PAPISTA^A VALLASRA

HAJLOTT LUTHERANUSOK

Lelkek ismeretinek

KINNYA,
Mellyet edgy sz. Irás

Magyarázó

MAYER FRID. JANOS.

nevü Doctor és P. P. eleikben
írása által ki bocsátott.

FRANCOFURTI,

Anno 1692.

A
PAPISTA VALLASRA
HAJLOTT LUTHERANUSOK

Lelkek ismeretinek

KINNYA,

Mellyet edgy fz. Irás
Magyarázó

MAYER FRID. JANOS,

nevü Doctor és P. P. eleikben
írása által ki bocsátott.

Hamburg varosában

ANNO 1690.

AZ EN VERREL VERETEKEZŐ,
s buzgólagosan imádkozó
Jesufomnak !

S Zintén a mikor az Anya sz. Egyház
az én buzgólagom at te hozzád édes
Jesufom az Olajfáknak hegyére ké-
sérte, holott te orzaborulva a te
mennyei sz. Atyádnak könyörögtél; a te
szentséges labaidhoz borulván ez fájdal-
mas olajfáknak hegyén a te vérről meg-
festetett testednél, és buzgólaggal könyör-
gő szájadnál tenéked ajánlom ezt az Írást,
melly a te keserves kinodnak és kereszted-
nek ellenségit buzgólagos poenitentiára
indítja, és tőled el pártolt fájdalmakkal
tellyes fiaidat hozzád térítse.

Nem rettegek, ez kis könyvetskét
szentséges szemeid eleiben adni, mivel tu-
dom, hogy amit ebben írok, te tőled
származik, és a te kemény és igazságos íte-
leted eleiben appellálok, hogy én itt igaz-
ságot

fügött irtam. Nem is irtódom oh en erős és szentféges Istenem oltalmadat ez írásomra kérem, mert bizonyos vagyok abban, hogy az a dolog, melyet én itt előhozok, tied légyen, tartozol azért tennem magadért törvényt úlni.

En nyavalyás nem félek, a te Lelkednek áldását, s kegyelmét e jelen való munkámnak hasznos éléfére tőled kérni mivel az nem egyebet, hanem a te tisztességedet, és kin szenvédésednek gyümölcstét gyarapítja.

Mostan azért Uram, ki itt olly nyomórútságossan nyögsz, keseregsz, és meg nem halgattatol, hogy mind én, mind peniglen minden igaz hitből könyörgők imádságra figyelmező kézz meg nyílt fület, s könyörülő és Szánakodó szívet talállyanak, halgasd meg szolgálódnak szavát, melyet térdén álva te hozzád nyuit. En édes Jéfusom, ebben az én írásomban, mint egy olaj fáknak hegyén tégedet megtagadó Péterek feküsznek, szánakozzál és könyörülly nyavalyásokon! O könyörögj

rögj kerlek érettek, hogy hitek el ne fogyon, serkents fel az ő aluvó lelkek, ismérétit, és lelki felelmek érzésében tekénts reájok gyönyörűféges Jéfusom, mint a tégedet meg tagadó Péterre, hogy Szíveknék keserves nyavalyákkal tellyes szemekből bőfégesen csepegő könyhullatásokkal vétkes cselekedeteknek bocsanatnyát nyerjék, és a meg nyert kegyelemért, hálá adók legyenek.

En Szerelmes Jéfusom többet nem szolgálhatok, mivel hallom, hogy a te szentféges vérednek csepei, melyeket sz. testeden lefolyni látok. immáron minden bűnösöknek gratiát hirdetnek.

Ez a te véred hullása, oh véres Jéfusom! minden szegény meg Sanyarodott Evangelicus Anya Sz. Egyházakrol, és közönségesen minden olvasóimrul, rólam, és szerelmes házam népéről legyen mindenkor jó emlékezetben.

MINDEN

kegyes olvasóinak

Jésus Christus vére által minden bűnöktől meg tisztított, Istenben csendessen nyugovó lelki ismérést szíve szerént kíván

D. MAYER FRIDRIK JÁNOS
Superintendens.

AZ ég alatt nem volna nálamnál háládatlanabb, hogy ha az én lelkem Jesuita Uraiméknak az én idvősségemről való szorgalmas gondgyok viselését illendőképpen meg nem ismerné; és az én keresztyénységem is felette egyigyű buzgólag lenne, melly eztelenfégtől Isten engemet életem fottáig oltalmazzon) ha azokat az intéseket, mellyek az én örök idvősségemet és boldogságomat keresik, csak semminek allitanám.

Arra nézve lelkem Ismérétnék szorgalmas meg vizsgálása nélkül bé nem vehetem rész szerént amaz. P. Schönman szép kívánságát, az ő Leiszniker Oedipussában pag. 53. *Hogy Mayer a Sz. Lélek tükös bel-*

50

só sugallásának helyt adgyon, a ki gyakran hallatta véle a Bölcs Salomon példa beszédéből Prov. c. 23. v. 26. : תנח כנו לבך לל az az. *A gyad szerelmes Fiam a te szivedet ennékem. Ezt cselekedgye Mayer Uram, és térjen a régi Romai Vallásra, tehat úgy az el veszett fiuból Istennek kedves fia lésszen: mellyet én szívesen kívánok néki, és intem őtet káraról, sort örökké való kárba-zattýáról. Leg főképpen két kiválképpen való könyvet, mellyek az ő értelmek szerént, névezet szerént csak Mayernek még térését keresik vala, és a mellyek el akarják vala velem hitetni, hogy az én Jésus Christus vérével nagy áron meg váltottott lelkem az iszonyu végű nagy veszedelemhez közel légyen és az Eretnek-fégnek kárhozatas uttyán tévelyegjen, s azon az örökké való kárhozatra siessen.*

A többi között egy Jesuita szerzetnek Heidelberger György nevű káplánnya, és akkori Auspurgi Fő Prædikátor, mostan pedig Elbangai Gyontató Pater ezt hozzámerte tenni, in Hofmánnó seminiverbio, melly könyvnek előljáró beszéde

K

igy

igy végezódik: *Ez a könyv az igaz Romai Vallás szerint nem egyébre céloz, hanem leg fő keppen Istennek dicsőségére, és Mayernek minden bizonnyal hasonlókkal egyetemben meg térése.*

Hasonlóképpen Schönman Mark nevű Jefeuita, káplán és Erfurtumi Theol.D. és Prof.P. az ő Ujontában való Irásában, mellynek ilyen titulust adott: *Hitnek Tüköre: mellyben a Catholicus embernek a régi Romai Vallásnak gyönyörűséges szépsége; ellenben pedig azoknak, a kik nem Pápisták, a Lutheran és Calviniana új Vallásnak csudálatos csúfos ábrázattya: amannak vigasztalására és albatatosságára, ennek pedig intésére és meg térése eleiben terjesztetik*, melly nyomtattatott An. 1681.

Mellynek Elöljáró beszéde engemet így ferkent fel:

Ez kis munkátskára annál inkább indított és serénnyé tölt engemet ez: mivel némelly Augustana vallású nevezetes személyek, kik is már az ő új és fundamentom nélkül való Vallásokban kezdtének kételkedni, engemet ez

hasznos

hasznos és idvölleges Irásra nem csak egyszer kértének, és mint egy kénfzerítették; kérem az Istent buzgólagos fohászkodásimmal: hogy ha te Lutheranus, avagy Calvinista vagy, nyissa meg a te Lelkednek szeméit, hogy a meg ismért igazsághoz illendő életet élhess, és végre idvözülhess! Ezt kívánom minden Lutheranusoknak és Calvinistáknak. De kiváltképpen D. Mayer, M. Haufen, és D. Sagittarius Uraiméknak; kiken a főtétlenségnek lelke annyira elhatalmazott, hogy ők a Romai Vallás, napjának déleiben a meg győzhetetlen bizonyosságoknál az ő vallások ellen semmit sem látnak, sem látni akarnak. Es így ez harmadik oka ezen Egyházi munkámnak: tudni illik, a keresztyén szeretet, mellytől vísfeltetem a fellyebb meg irt három Férfiakhoz.

En ember vagyok, s tudom, hogy az ember nagyobb kárt nem valhat, mint lelkén: káplán is vagyok, kinn annyi fok lelkek vadnak, és a kinek minden hal-

gatóinak, csak a leg kisebbiknek lelkéről is számot kell Istennek adni. Az Istennek nagy kegyelmessége, és az én kegyelmes Hertzegemnek gratiája engemet méltatlant más Prædikátorok felett fellyeb valóvá avagy Inspectorrá tenni méltoztatott, kiknek szeméin reám néznek intésimnek engednek, kiknek véreket is Isten az én kezemből kéri elő. Tehát olly kárhozatos uton, és átkozott meg altalkotásban vagyoké, *Igasságnak Istene!* melly igen igfzonyú jajt és kimondhatatlan kinokat kellene nekem magamra várnom, és melly kárhozatos kétségben való esésben válnék el lelkem, testemtől halalos ágyamban? Meggondolván; hogy nem tsák az én lelkem, hanem mind szerelmes halgatóimnak, alattam való káplányoknak, és azok halgatóinak lelkek is az én szántszándékkal való Istentelenségem miatt az örök kárhozatra vettetnék.

De kitsoda irhátná meg azt az örökké való jajt, melly az ollyant (hogy ha botrán.

tránkoztató igasságtalanfágát keferves könyhullatással nyilván meg nem vallya) örökkön örökké fogja gyötreni, a ki, azt, aki nem csak maga jár az igaz mennyei uton, hanem még halgatóit is arra vezérli, gonoszságból, vagy meg menthetetlen gondolatlanfágból tévelygő spokolra vivő utakra igyekezik vezetni? *Faj annak az embernek, aki által botránkozás leszzen!*
Luc. 17. v. 1. 2.

De Jesuita Uraimék vigan és félelem nélkül lévén a felől, mint ha nékiek ettől az örökké való jajtól semmit sem kellene félniük, és őket nem illetné.

Ugyan is P, Heidelbergger olly kézf indullattyát s jo akarattyát tetteti hozzám, hogy még leg drágab kintsét is, tudniillik lelkének idvösségét nem sajnállya nekem zálogban adni. Mint ha én a Lutheránus Vallásban kárhozatos vakfágban élnék, és az út mellyre ő engem akar vezetni, mennyországna igaz uttya volna.

En Hoffmannusnak úgy írja in Semini-verb. p. 69. (mire nézve ért engemet

Hoffmannuson, s micsoda igazság szerént in Ghrisost. Lutherano meg mutattott) *Az én idvösségemet zálogban adom, hogy a Romai Catholicus Vallás igaz, a Lutheránus Vallás pedig hamis Vallás legyen.*

Az holott azonnal ezembe jutta amaz hires Leohar. Lessius Jesuitának a bódog emlékezetű senkihez nem hasonlítható Hülsemannusnak tölt hasonló biztatása, midőn ötet is ifjúágában Anno 1622. die 6. Augusti a Pápista vallásra akarja valla csábitani: Se renunciare Baptismo, merito Christi, gratiæ Dei, spei salutis, nisi sola fides Papistica esset salvifica.

Hogy ha a Pápista Vallás nem volna az igaz idvőztető hit, ellene mondana a keresztségnek, és a Christus érdemében, az Isten kegyelmében, s az örök életben semmi része ne lenne. Rettenetes fogadás, mellynek erejét az Istennek kemény ítélő széke előtt már régen meg fogta kófolni s érzeni.

Midőn már az én gondolatim egymástól kérdezőskednének, hogy ha ugyan felvehetném ezen zálogot tehát mindig árt erre az ajánlásra következő harmadik levél

levél meg rettenté engemet Hoffman. Seminiverb. p. 76. holott Heidelberger Jesuita nyilván meg vallyá, hogy ő az maga idvössége felől nem bizonyos: *A Pápistának* úgy mond el végeztetett NB. dolog, *hogy ordinarié (rend szerént) in particulari (kiki személlye szerént) senki az Isten kegyelméről, sem pedig maga idvösségéről bizonyos ne legyen.*

O csalárd és alá való zálog. ó bizonytalan idvösség! Isten örizzen, hogy valaki a keresztyének közül olly esztelenül cselekedgyék, és olyan nyilván való megvallott bizonytalanságra építsen, avagy pedig idvösségét arra fundálja. Jolleshet ugyan csudálkozásra méltó dolog, hogy Heidelberger Uram idvösségét illető dolgokban olly zálogot mér igérni, mellyet maga sem bír, fött ugyan meg is vallyá, hogy bizonytalan abban, meg nyerié valaha.

Mellyre nézve igen hatható szókkal inte engemet bódog emlékezetű Lutherus Atyám Tom. 2. Jen. f. 128. *Azok a nyavalyás emberek halgattak az Evangelium-*

rol, és idvösségeket a népért akarták zalogosítani, hogy az által a lelkek ismeretét elbítenék. Az olyaién Püspöknek azt mondom: Tegyed a teelkedet egy üres szurdokba: ha az ördög elviszi, hol maradok én, ha arra bízom volna magamat? Olyan Püspök kell nékem, a ki nem az ő lelkét, (melly nem tudom kié legyen) hanem a Christus lelkét tegye érettem fundamentomul, és úgy bizonyos vagyok, hol maradok.

Igy nem tudom, hogy ha az olyan zálogosítás a Romai Vallásnak igen nagy tekintetére legyené; holott pedig P. Heidelberg a Romai Vallásnak igazságát maga bizonytalan idvösségére fundallja, kicsoda gátolhatná meg ezt a Consequenttiát?

Amelly bizonyos P. Heidelberg idvössége, olly bizonyossan idvözítő igaz hit a Romai Vallás is.

Már P. Heidelberg maga meg vallya, az ő idvössége bizonytalan.

Tebát következik ebből: Bizonytalan az, hogy a Romai Vallás igaz idvözítő hit volna.

Erre

Erre már helyes feleletet várok:

Mint hogy már ez a zálog igen kevés avagy semmi hitelt sem talált nálam, azokat az én ellenem készítettett Irásokat szorgalmatosabban el olvástam, meg gondolván az mellett Sz. Pál reguláját. i. Thess. 5. v. 21. holott így szól: *Mindeneket meg próbállyatok, a mi jó, azt meg tartassatok* Es amaz Szabadfaggal éitem, melyet a Pápista Vallásnak minden ellenkezőinek (kiket vak buzgóságból minden külömbözés nélkül eretnekeknek nevez) a Pápista könyveknek olvasásában ad, amaz híres Jesuita Lórinus János Comment. in Act. 17. f. m. 713. *Damus hanc hæreticis facultatem, hortamur etiam vehementer, Scripturarum loca attentè legant, atque Patrum, quæ sunt a Concilio præsertim Tridentino, ac aliis, qui eorum hæreses refellant, producta: Sed hac lege, ut studio veritatem inquirendi id faciant, non libidine calumniandi. az az. Az Erenekeknek ezt a Szabadfagot adgyuk; sőt ugyan erőssen is intjük arra, hogy a Sz. Irásnak, és a Sz. Atzák Irásinak helyet*

K 5

szor-

szorgalmatossan olvassák, mellyek a Tridentomi Conciliumtól és egyebekről, kik az ő Eretnekiségeket meg bamsírtják, ki adattatának: De ilyen conditióval, hogy azt az Igasság fel találásának, s nem a káromkodásban való gyönyörködésnek kedvéért cselekedgyék.

En penig az én minden ható Istenemre appellálok, kinek nem hazudhatok, hogy sem Heidelberger Uram, sem pedig Schönman Uram írásiban az én elmém olly dologra nem akadott, melly az én lelkem ismeretét nyughatatlanná, s vallásomban kétfélfé tehetve volna: Holott ők nekem semmit egyebet előmbe nem vethetének, hanem számtalan fok régi meg fejtetett ellen vetéseket, mellyeknek erőtlenségeket a Pápista Tanítók halgatásokkal meg vallották. Melyhez képest azt itéltem, hogy ha Serarius Miklós Jesuita mind a két Jesuitának írást meg vizsgálta volna, tehát P. Schönman. Hitnek Tüköre és Heidelbergernek Hofmannusa alá írta volna az ő Szokott Symbolumát.

mát. Pro hæreticis non tantum orandum, sed & studendum esse. Az Eretnekéért (az igaz hitűek gyakorta így szidalmaztatnak) nem csak imádkozni kell és szép szóval bizelkedni, hogy meg térjenek, hanem valami derék valósfagos dolgot is kell tanulni, és fogamatos tudos argumentumokkal kell őket tévelygésekről meg győzni, mint erről a P. Alegambe Jesuita szól Biblioth. Jes. p. 306.

Tehát azt nem mondhatták felőlem, hogy engemet az én meg térítőimnek csufúsággal illető és gyalázo pennája meg botránkoztatott; Ugymint midőn P. Heidelberger a Velencei Putanellákkal vagy bért vevő szajhákkal gyönyörködteti magát: P. Schönman az Evangelicus Prædikátorokat ilyen csúf nevekkal (vallyon az Ur Jesus, kinek tárfainak tárták magokat, ilyen formán térítették az embereket, nem tudom) gyalázatosán csúfollya.

Honnan vagyion ugymond Prædikátor Urai-

raiméknak, ugymint Hitetlen Thamásnak, keménynyaku Péternek, Magános eszű Pálnak, Mészáros Jánosnak, és Lövő Barthalisnak, s másoknak egyebeknek batalmok?

Mellyre nézve bizonyára a tudós és értelmes téritőknek határokat által hágják, és én helyettem az önnön magok jádzó társok Contzen Adám helyessen corrigalhattyá őket, hogy midőn ők másszor tévelygő vállásuakat (minéműnnek engemet is hálá Istennek ok nélkül véltének) akarnak tériteni, avagy pediglen Missionariufokká lesznek arra figyelmezzenek, az mit ir ezen értelmes Jesuita Lib. 2. Polit. c. 18. p. m. 99. *Miraris non converti errantes? miraris sine fructu te laborare? de vita tua dubitant, quia in animo latet, vitia tua sunt in propatulo; plus illa valent ad odium, quam incerta fides ad dilectionem; cibum verbi Dei promittis esurientibus, sed manu impura, ac purulenta dum porrigis, suspectum reddis & facis inimicos blasphemare nomen Domini.* az az. *Csudálad, hogy a tévelygők meg nem*

térettetnek? Csudálad, hogy haszontalanul munkálódol? Ate jámbor életedbe kértelkednek, mivel az a te elmédben el rejtetett, vértkeid pedig nyilvánvalók, és azok a gyűlölet seget inkább gerjesztik, mint a bizontalan bit aszeretettet; Igéred te az éhezőknek az Isten igéjének eledelét, de midőn te az e mosdatlan és tisztátalan kézzel oda nyújtod, az Urnak nevét gyanossá teszed, és az ellenséggel káromoltatod.

De én mind ezekkel nem gondolván az Urnak félelméről, holott az én idvőségemet illeti, és senki én erettem amaz nagy ítélet napján nem felel, sem pediglen (hogy ha Eretnek uton járnék is) pokolnak rettenetes kinnyait el nem szenvedi, az Isten kegyelméért, és a sz. Léleknek vilagositásáért könyörögven minden heába való Indulat és világi teketet nélkül elmélkedtem, *hogy ha a Pápista Vallásban jobb állapotja lenne a lelkemnek, mint a Lutheranusnak nevezetett Vallásban, olly conditioval (igazat írok a Chribusban, és nem hazudok, mellyről bizonyoságot téshen az én lelkem ismérteti a sz. Lé-*

lek Istenben, á mint bátorfagossan irhatom sz. Pál szavait. Rom. 9. v. 1.) *ha a Pápista Vallást olyannak ismerném lenni, hogy az Isten kegyelméről, Jézus Christus szerelméről, és az idvösségről bizonyossá tenne, melly könnyen ki tetzenék, hogy ha Istennek ki jelentett akarattával edgyezne, és velem azt hitetné, a mit az Istennek szája mondott, tehát minden világi múlandóságot meg tagadnék, és semmi böcselenség, gyalázat, éhség mezételenség engemet meg nem gátolhatna, hanem buzgósfagos indulattal az ő Vallásokra térnék; Az én lelkem már meg elégednék azzal, ha az ő meg váltójának akarattját bétellyesíthetné, és az én háborgó testemnek meg kellene engeszteltetni a Jესusnak igazságos ígéretivel; él bűdnám házaimat, Atyámfiait, Atyámat, Anyámat, Feleségemet és Gyermekeimet az ő nevéért és úgy száz annyit vennék, s az örök életet örökség szerént birnám. Mat. 19. v. 29.*

De mentől inkább elmélkedém a Pápista Vallásról, annál inkább irtozék attól az én lelkem, mivel hogy az Istennek lelke

enge-

engemet bizonyossá tött az ő igéjében, hogy ezek a Pápista argumentumok felette igen veszedelmesek, és az Isten igéjében világossan meg átkoztattak, és meg vettettek, melyre nézve ha valamelly Bibliát olvasó Lutheranus erre az Vallásra akarna hajlani, rettenetes meg szűnhetetlen lelki ismételtnékinnyokra vetné magát.

Es az ilyen jól meg fontolt elmélkedések nemzették e jelen való munkát, melyet kegyes olvasó, lelked idvösségére ki adok.

Ennek alkalmatosságát bővebben akarom meg jelenteni hogy azt ne mondgyák felőlem, mint ha én indítottam volna, Jեսuita Uraimekat ez veszedelmes időben háborgó ellenkezésre, holott ők nékem békét hadtanak; hanem minden ember javallya, (ha idvösségemet kicsinre nem akarom böcsülni) hogy ez írásra kényszeríttettem. Iollehet a mi Ecclesiánknek leg nyomorúságossab állapottya is csak egy Tanítót sem rettenthet meg annyira, hogy az Urnak ellenségi, tudni illik a Pápista Papok ellen bátorfagossan

goffan fegyvert nem merne fogni. És mindenkoron felette igen tetzettenek nekem amaz fő Theologus D. Nic. Hunnius bátor szavai, mellyekkel az Lutheranusok között levő kép mutatásokat meg szégyeníti, in Pelle Ovina c. 1. §. 16. p. 13. Kérdezhetné valaki, mi légyen az oka, hogy 1620. Efstendőtől fogva az ollyatén beszédek meg szűntének, és affelől nagy halgatás vagy on. Vallyon csak az időben tudódotté ki avagy csak kétségessé lőtt, hogy a Calvinisták kárhozatos Vallást tanítanak? Nem gondolnám. Ha pedig valaki gondolkodott affeléről, tehát kérdezze meg a maga lelke ismertetitül, mi okáért az időben nem mondotta azt a Calvinistáknak, mint az előtt cselekedett. Félek, egyebet nem mondhat, hanem hogy a világi szertse őket elein fel magasztalta, annak okáért kiki hozzájok akar vala ragaszkodni, de midőn a szertse változnék, ők sem igen bötűltettenek. Es nem de nem vetziké ki ebből? hogy ugyan

ugyan azon időben a Calvinistáknak és egyebeknek kérdések a Pápisták részére esének, és sokan így beszélnének: (1) Vallyon a Pápista Vallásban nem idvözülhetné az ember? (2) Talán a Pápisták nem tanítanak olly ifzonyú Vallást, mint a mi Prædikátorink állittyák. (3) Pápistának vallhatnám magamat, mind azon által szivemben hitemet meg tarthatnám. (4) Nem adhatnéké arrol számot, ha az igen subtilis mély elméjű, és nem a göromba Pápistákkal tartanék, és az tapasztalható ostoba tévelygéseket meg vetném? (5) Midőn Míse alatt jelen lévén jót gondolnék, avagy azomban egy Mi Atyánkat mondanék, talán nem vétkezném? (6) Ha képek előtt térdet hajtának, és külsőképpen őket tisztelném, de mást gondolnék, és szivemben Isteneimet tisztelném, tehát azzal nem vétkezném. (7) Azért olly igen keményen nem kellene a Pápisták ellen prædikálni, sem pedig írni, mert az csak bosszúságot szerez és szaporit: &c.

Mint

Mint lön a dolog midőn ugyan akkor kezdék a Pápistáknak mondani, holott az előtt a fele nem hallatott, fött a Pápistafágról mindenkor leg gyalázatosabban (amint igazán is) szóllottak. Ha csak az igazságot meg kell vallani, nintsen egyéb benne, hanem hogy a Pápistafág Német Országban a világi birodalmat alkalmasint elfoglalta, hogy fokban gondolnák, hogy az által nagy méltóságra meheffenek, s leg alább testi veszedelmen kívül magok s jószágok meg tartassanak, hogy ha a Pápista Vallásra hajlanának, vagy csak kép mutatók lennének is: ha pedig a Luth. Vallásban meg maradnának, tehát üldözéstől, nyomorúságtól, szégyenségtől, &c. kellene felniék. Ez igaz valóságos oka, hogy némelyek Pápistafágokat mentegetik, mellyről soha életének rendiben az előtt nem is gondolkodott. Így lön a dolog a régi Ecclesiában is: kiki a magáét, de a Jesus Christusét senki sem keresi vala: so-

kan

kan kézfzzebnek voltanak jószágok és uraságok mellett, hogy sem mint az Ur Jéssal maradni. Es ez a veszedelmes ördögi tör az üldözésben fok embert el vont a kereszténységtől.

Nofza tehát próbáld meg itt magadat: hogy ha az Arianusok, Photinianusok, Ujkeresztények, Sidók, fött Törökök hatalma Isten engedelmséből a kereszténységre áradna, (melly túl Isten oltalmazzon) vallyon nem tennél é azokról is ilyen kérdéseket? Talán a Törököknek és egyebeknek vallások nem szintén olyan kárhozatos, mineműnek állittatik? ha szintén külsőképpen vallásokra hajlanám is; de még is szivemben az igaz keresztény vallást meg tarthatnám - Az ő Isteni tiszteleteket követhetném, és az mellet jó keresztény elmélkedésben lehetnék, és többet affélet. s vallyon minemű csalárdfágot és el hitetést gondolhatna az ördög, mellyet te ilyenképpen meg nem ékesíthetnél, ha tsak

a vi-

a világi ízerentfienek vizet a te malmodra igazitaná!

Ez elől járó beszédet végzem az Anya fz. Egyháznak amaz buzgólagos könyörgésével:

KEGYELMES ISTEN!

Hogy minden hamis tudományt közülünk ki gyomlálly, halgas, még minket Ur Isten.

Hogy a tévelygő bűnösöket, és az elcsábítottakat az igaz utra térítsd, halgas meg minket Ur Isten.

Hogy az ördögöt lábunk alatt megrontsd, oh halgas meg minket Ur Isten.

Grimma az én tanuló házamban diez. Martij. An. 1682. P. S. Tiszteletes P. Schönman Uram, kegyelmed a maga meg öszült, hajait ne igyekezzék nyilván való hazugságokkal többé meg moeskolni, és ne kívánnyia azt, hogy az világ tellyes igazságos ítélettel kegyelmedet meg ne séggyenitse, és hazuggá ne tegye. Mert mi irattathatnék hamissabban, mind hogy, *én Schönman és Heidelbergger Uraiméktul meg győztettem az ő adósságokra, holott*
ketten

*ketten ellenkeznének velem, én azt állitom: Ne Hercules quidem adversus duos: másként kényszerítettet a leg közelebb való fokadalomkor ezen iráfomat kegyelme-
teknek küldenem: Schönman Uram tartozik D. Mayernek felelettel az ő Tiszta lelke isméréteire.*

Schönman Uram tartozik D. Mayernek Uj Esztendőbeli ajándékára felelni.

Schönman Uram tartozik D. Mayernek felelettel Schönmannus Avtocatácritusfra.

Schönman Uram tartozik felelettel D. Mayernek ad Vindicias Lutheri Apocalyptici.

Schönman Uram tartozik felelettel D. Mayernek az XI. Innocentius Pápa elmékedésére, hogy az misoda ítéletben legyen a Mayeriölki adatott Pápista Cathicismus felől.

Schönman Uramnak ezen Sokadalomkor hitelbe adom Dissertationem de morte Caroli V. Imperatoris Evangelicá.

Heidelbergger Uram tartozik D. Mayernek felelettel. Chrysofomus Lutheranusfra.

Heidelbergger Uram tartozik felelettel.

A JE-

a JESUITAK GYONASARA.

Es ezekre az Írástudókra mind eddig is csak edgyikre sem adatott válasz Pater Uraiméktól. Jóllehet hogy ha ezen Írástudókbul meg jobbitanák magokat, és igaztalan voltokat meg ismérnek, minden adósságokat szívem szerént elgedném.

AZ UR JESUS NEVEBEN!

§. 1.

Jaj néktek kép mutató Írástudók és Phariseusok, kik mind a földet és tengert megkerültek, hogy Pogányból Sidót tegyetek, és mikor Sidóvá lejend, Gyebennának fiává tesztitek azt, kétszerte inkább hogy nem mint ti vadatok.

Hogy ez légyen Jesuita Uraiméknak, és egyéb világot kerülő terítő Pápistáknak hajózásra és utra való aladások, mellyel Christus Urunk Mat. 23. v. 15. a Phariseusokat elbocsátá, ily nyilvánfogsósan írni nem mertem volna, ha némelly Pápista Authorok ezen titkot a széles világon magok ki ném jelentették volna.

§. 2. Mert valamint a Phariseusok és Írástu-

Írástudók nevén a Barátok igen kapnak: olvasd Gilbertus Genebrandust Theol. Parisiensem. in Chronograph. L. 2. p. m. 251. Jesuitam Hartum in Colloq. cum Rajnoldo p. m. 432. Corn. a Lapide Comment. ad Philip. III. v. 6. f. 587. szintén ugy azon igyekeznek hogy azokhoz minden fortelyokban hasonlatosak legyenek.

§. 3. Hogy kerengő beszéddel ne szóllyak, vagy szót ne szaporítsak, semmivel sem aláb való az amoknál a fáradozásban, földön és vizen való bujdosásban, s idegeneknek magokhoz való hitetéseben; mint bizonyították:

(1.) Az ő számtalan sok Missiójok (olvast erről Rajmundi Carons Apostolorum Evangelicum névű könyvet, melly Antverpiában Anno 1653. nyomtattatott, kiváltkeppen §. 16. az hol a Benedictinusok 22. §. 17. Augustinusok. §. 20. Dominicanusok és Carmeliták §. 21. Jesuiták fáradságáról szoll.)

(2.) A Romai Pápanak az iránt tött Jesuiták

ták tulajdon fogadása (Cherubini Bullarium Magnum Tom. 1. p.)

(3.) *A Barátoknak ez igaz Vallásu Városokba és Eccesiákba való ravasz bé csuszások; holott a lelkeknek elcsábítása nekik meg engedtetett, hogy Pápista Papoknak lenni ne ismérteffenek, mindenféle világi öltözöteket viselniek (mellyről így ír Palatio, Bannetz, Arragonio Rutilio Benzoni, Maruele, Petro de Ledesma Lopesio, a Jesuita Thomas Sanchez Op Moral. T. 1. L. 1. c. 4. f. m. 96.) fött ha hozzájok illendő volna. NB. NB. még Lutheránus Prædikátorok köntösi viselniek is meg engedtetett, (a fok Moralisták közül olvasd ama Jesuita Herrman. Busenbaum könyvét Medullæ Theologiæ Moralis L. II. T. I. c. 3. de Præceptis fidei. An aliquando liceat externis fidem veram negare aut falsam profiteri? p. 67. Szabad azon meg esküdniek, hogy ők Misére nem járnak. (Sanchez l. c. f. m. 95. NB. Szabad Lutheránus Prædikációt hallgatniok. NB. az ő ballatttyokat késérni. NB. Pénteken és egyéb tilalmas napokon húst enniek. (Sanchez, Azory Filuccy és több Morali-*

ralisták engedelme szerént.) Mostan ismét az fenn emlétett Busenbaum Jesuitára appellálok: arra legyen nagy gondgyok, hogy szorgalmaztasson a meg hallók körül forgódgyanak, és midőn az emberek halálos infégekben másoktól el hagyattatván, nagy gyötrelmek miatt nem tudnak mihez fogni, az idvösségnek ígéretivel a Pápista Vallásra hajtsák. (A mint erről olvashatni a Philippai Erseknek. és Apostolicus Vicariusnak Philippus Roveriusnak oktatását, melyet ad az ő könyvében de Missionibus ad propagandam fidem et conversionem infidelium et hæreticorum instituendis Parte V. pag. 150.)

§. 4. Ugyan is ezek a Térítők nem kívánnak ama rettenetes jajtól menekedni, mellyel Christus Urunk a Pharisausokat afféle munkájokért igaz itéletiből fenyegette. nem annyira ugyan az ő fáradságokért, mert szent és Istentől parantsoltatott munka, a tévelygőt az igaz útra igazítani; hanem az ő Pharisausi felött ézelokéri és így kezeteibért, mint hogy nem az Israelnek igaz Vallására, hanem az ő kárhoza-

tos tevelyelekre téríték a Pogányokat, melkre nézve *Gebenna fiaivá* tették őket: Es afféle dolognak véghez vitelére őket: nem az Isten ditsőssége és lelkek idvőssége, hanem magok tulajdon ditsősségek, és pénzbeli fősvényiségek indíttya: a mint is a Pharisausok, soha olly gyalázatosan el nem kezdhették, mint a Pápista Térítők ez oráiglan is őket követik. Mellyet mivel hogy egy írásban, (mellynek titulusa: *Igaz Evangelicus jövevény, avagy Lutheranus Vallásra bajlott és valóságossan térített Pápista*, melly írás ez husvéti sokadalomkor ha Isten engedi, világosságra megyen) fundamentomossan és bőségesen mint azon Pápista, Autorokból meg mutattam, nem ítélem szükségesnek lenni, hogy itt ujonnan elő szamlállyam: hanem csak az Acoſta Joseph Spanyol Jesuita nyilvánvaló bizonyság tételére appellálok, ki a II. Fülöp királynak ezen szókat mondotta: *Utinam illud ad nos minime pertineat: Vae vobis, qui circuitis mare & aridam, ut faciatis unum Profelytum, & cum factus fuerit, facitis illum filium Gebenna,*

benna, duplò quam vos estis: Vajha, ugyan, mond, nem illelne minket amaz Jesusnak mondása: *Fajtinétek, kik mind a tengert, s mind a földet elkerülitek, hogy Pogányból Sídót tegyetek, és mikor Sídóvá lelend azt a Gebennának fiává teszitek, kétszerte inkább hogy nem ti vadtok.* Mat. 23. v. 15.

§. 5. Es ha szintén a Pápistáknak magok meg valásában (melly bizonyításnak módgya, midőn az ellenkezők magok vétkét meg vallani kényszerítettnek, mind Törvény tudó, mind pedig Jesuita Uraiméktul ellene mondhatatlannak tartatik, a mint Jesuita Rosveidus Heribertus in Diss. de Fide hæretic. servand c. 13 írja: *Testimonium ab adversario apud omnes gentes fuit irrefragabile*) meg fogyatkoznám, mind azon által a tagadhatatlan Experientia; még is ezen mondás mellett erőssen pártomat fogná. Ugyan is a Pápista hitető az Evangelicus Ecclesiának igaz tagját, kit az Istennek meg csalahatatlan szent igéjétől, haszontalan fabulákra, és emberi hazug találmányokra, a Christus vérenek érdemétől, a szentek ér-

deméré és maga jó cselekedetire, az hitnek bizonyos voltátul, örökké gyöttrő kételkedésre (melly a végső kétségbe esést, mint egy anya az ő gyermekeit, úgy szüli) vezet, mivé tenné egyébbé *hanem Gebennának fiává*. Az olyan tudomány, ha az ember Istennek szentléges mondását az ő igéjében kétségeffé nem akarja tenni, nem egyebet, hanem kárhozatot, és pokolbéli kinokat szerez.

Mert mivel *ők hozzá tesznek az Isten igéjéhez, tehát az Istenis ő reájok teszi azokat a kinokat, mellyek a Bibliában meg irattak* Apoc. 22. v. 13. Mivel ezek a Tanjók a meg Feszítettett Jénusnak tökéletes drágaltos érdemét ellenzik, az ő végek kárhozat. Phil. 3. v. 18. Es ha szintén (távol legyen tőlem) minden Pápista Ecclesiában élők kárhozat barók, mivél hogy én (aki Istennek titkos meg vizsgálhatatlan ítéletibe nem nézhetek) nem tudom hogy ha az olyan ember Istenek kiváltképpen való inditásából halála oráján bűneit nem szánhatná, bánhatná meg. az melly Pápista

pista tudományt vallott, a maga tulajdon igazságaról, a szentek érdeméről, és segétségéről könyhullatással nem ismérhetné meg, maga saját érdemét a szentek érdemével edgyütt meg nem tagadhatná, és magát ellenben a meg feszítettett véres Jénusnak nem ajánlhatná, egyedül csak az ő érdeme, ártatlansága, és keserves kízenvedése s halála által (mellyet erős hittel magához kaptsol) az örök idvősséget megnyerni nem kívánhatná, és Christus által minden kétség és Purgatorium félelme ellen erőssén nem biztathatná magát, mint V. Károly Császár, (vid. si placet Dissertationem nostram de morte Caroli V. Evangelica) II. Maximilianus, a Magdeburgi Ernestus nevű Ersék úgy múltak ki e világból, kiknek idvősségekben nem kételkedem. Mellyre nézve mind az által a Jesuiták el nem bizhattyák magokat, s amaz IV. Henrik Frantzia királyról való regi Meseckkel nem igen kérkedhetnek, mint ha az ő ellenkezőik is meg vallának, hogy a Pápista Vallásban

idvözülhetni (minémü bizonyságokat az ő Pápista scholájokból fokot hozhatnánk elő, hogy a Lutheranus Vallásban idvözülhetni) *mert az ilyen csendes batállal, mi közök a Pápistáknak?* Avagy az olyan meg halóknak mi közök vagyon a Pápistákkal *a menny országának ilyen módon való megnyerésében?* ha meg tagadgyák a Pápista Vallást, melly az halálnak infégében nem Christushoz, hanem jobbára Máriához, úgy mint jobb és bizodalmasabb segítséghez lásd a nyilván való bizonyságokat az Isten ítélő széke előtt való meg állásra a maga tulajdon és más szentek érdemével biztattyá, hogy a menny országot el nyerhesse. Ellenben pedig ha a régi Apostoli vallásra térnek, melly minden élő s haló embernek, ki azt kérdezi: *Mit cselekedjem, hogy idvözüljek?* azt feleli: *Hidgy a Jesus Christusban, és idvözülj.* Act. 16. v. 30. 31. és így halálok oráján nem lesznek a Pápista Ecclesiának igaz tagjai,

tagjai, hanem úgy hálnak meg (noha életkben gondolatlan buzgófságból ezt a Vallást gyűlölték is) *mint bősületes igaz Lutheranusok.* Mellyre nevé is idvösségeket nem a Pápista Vallásnak, melly az embert minden bizonnal Gehennának fiává teszi, (merta Pápistafásban, ugyanint Pápistafásban, mellyben semmi nem egyéb, hanem csak ördögi tudomány tanittatik. 2. Tim. 4. 1. szintén úgy reménlhetni a Mennyországot, mint pokolban) hanem a régi igaz Evangelicus Ecclesiában tanittatik, kell tulajdonítani.

Melly rend kívül és ritkán történhető dolgokon egy Pápista sem épithet, és szintén úgy nem bizhatik ahoz, mint ha valaki egy Pestises házban merne lakni, mint hogy abban némellyek egésszégesen meg maradtanak, hanem inkább jó idején *fusón ki Babylonbul* (s ött fokot ne késsék halála orájáiglan, mert ne talántan az halál

halál véletlen és hirtelen reá rohan) *bogy* lelkét meg mentse, és el ne vesszen az ó gonosságában. Jer. LI. v. 6.

Hogy bapedig az Isten olly kiváltképpen való kegyelmet ád a Pápistágra hajlott pártos Lutheranusoknak az ó halálos inségében, mellyhez fok hitetlen ember bizik, és jöllehet egy kevés ideig valami nyereség kedvéért Pápistának tetteti magát, de mind azon által gondollya magában, hogy Lutheranus modra boldogúl meg, mellyen (ha szintén nem tellyesfélgelis) *de még is felelte való kérelkedésre Isten igéjében gondolkodásra méltó okok vадnak.* Kételkedtet engemet a Szántszándékkal, tudva, és vakmerőképpen való Jéfusnak meg tagadása, melly az *halál* *kinnyaiban Istennek meg tagadását is magával hozza.* Mat. 10. v. 33. kételkedtet engemet az Istennek buzgólagos igaz indulattya, ki is az ő kegyelmének szentséges idejét bizonyos czállal meg határozta, és az ollyan magahitt, szörnyű, nagy, poenitentiájokrol nem gondolkozó Sz. nevének meg utalóit bérekesztett füllel, melly

az

az ő kiáltáfokat nem akarja hallani, meg bünteti. Mert mivel *birota őket, és vonogatták magokat, kegyes kezét ki nyujtotta, de ok az al nem gondoltanak, mindnyájan az ő tanácsát meg vetették; azért neverti, ő is őket, és csúfollya midőn el jő, a mitől félnek,* (mikor Christus itelő széke előtt egy szempillantásban meg kell jelenniek, s ott rettegni, s reszketni kezdenek, és amaz kárhozatnak sententiaját: *Eredgy elte átkozott, lelkekben mindgyárt meg hallyák,)* akkor fognak kiáltani, *de Isten nem akar felelni, jó reggel fogják őtet keresni, de nem talállyák.* Prov. I. v. 24. midőn amaz ő töle fokízor el mondatott Lutheranus Enek:

Félek bogy Isten kegyelme,

Kit ő meg vetett éltebe,

Alig szállyon sejére.

az ollyan pártoson erőssen boszút áll. Kételkedtet engemet az Isten igéjében ki nyilatkoztatott pokol, mellyben az ollyan hittől szakadtakat szemeinkel nyilván láttyuk. *Ha valaki imáadandgya ama fene vadat, és az ő képét, és a billyeget*

L 5

hom-

homlokára vagy kezére veszi, az íszik az Isten haragjának borában, melly az ő haragjának pobáraba töltetett és tűzta, és kinoztatik tűzzel és kénkövel, a sz. Angyalok, és a Bárány előtt. Apoc. 19. v. 10. 11.

Es ide tartozandók ama rettenetes példák, ugymint a kétségbe esett Spira Ferencz példája, mellyről ír Sleidanus de Statu religionis Lib. XXI. ad Ann. 1548. (melly scribenről avagy Authorrul Schönman Uram vesztég halgatásával emlékezetet teszek in Vindicys Lutheri Apocal. p. 68. seq.) és a Latomus Jacob példája, ki is az Evangeliomi igazságot meg ismerte vala, de még is hitetlenül meg tagadtakikról emlékezik Neander Mihály az ő könyvében, mellyet Emberek Tükörének nevez. P. 11. q. 3. mivel hogy ez a meg általkodott Pápistáknak intésekre szolgál, az ő lelkek idvősségéhez való szeretetemből ide fel jedzem: „Latomus egy igen nevezetes tudos Embér, és Torvény tudó Doctor Lutherus idejében élt, és tudománnya s lelke ism-

me-

„mereti ellen a Pápista Vallásra hajlott, és „az ajándék, s fő rendek gratiája ked- „véért, Lutherus ellen, és a kik ő véle „tartottak, erőssen irt, és szóval is elle- „nek mondott, s arról soha sem gondol- „kozott, hogy egyszer meg kellyen hal- „nia: Végtere Colonia városában rette- „netes nagy kísértetben esvén, meg val- „lotta, hogy ő az Isten, az ő sz. Fia, és a „sz. Lélek isten ellen vétkezett, és reszket- „ni s gyötrödni kezdvén, tudos embere- „ket hivatott magához, kiknek ezt mon- „dotta: En Latomus igen Istentelenül „cselekedtem, és az Isten igéjét Szánt- „szándékkal s vakmerőképpen üldöztem, „és a Sz. Lélek Isten ellen vétkeztem, „melly vétkem sem ez világon, sem a má- „sikon meg nem bocsáttathatik, már az „ördögé vagyok testestől, lelkestől, és en- „gemet nem néztek úgy mint embert, ha- „nem mint egy eleven ördögöt, és ha a ti „szemeitek meg nyilatkoznának, meg „látnátok, hogy ezek nem emberi kezek, „hanem az ördög körmei, Midőn már „a kik jelen valának el rémültek volna, egy

„egy Fő Pap, az ő kedves jó barátja, kez-
 „de ötet Isten ígéből vigasztalni, kinek
 „meg felelt mondván: hogy ő mind
 „azokat jól tudja, és még egyéb fok Sz.
 „Írásbéli szép monda-fokat is, de ő neki
 „azok nem használnak, mert az Istenben
 „semmi hiti, semmi bizodalma nintsen.
 „Arra monda a Fő Pap: annál jobb, ha
 „magad jobban tudod, az Istennél nin-
 „tsem semmi lehetetlen dolog. De még
 „is, monda Latomus, lehetetlen az I-
 „stennél, hogy ő valakit pokolbul ki Sza-
 „badítson, és hogy lássatok, hogy én eze-
 „ket tellyes Szájjammal mondtam, imé
 „le fekszem, és meg halok, s végyetek
 „példát rólam. Melly szavai után nagy
 „ördítással iszonyú halállal holt meg, és
 „olly komor tekintetű volt, hogy min-
 „den Ember irtózott tőle. Es jóllehet
 említett Neandert Jesuita Uraimék
 mint egy domesticus tanú bizonyírágot
 meg akarják vetni, de még is nekem is
 meg engedtetik az a Szabadság az igaz-
 ságnak bizonyítására, mellyel ők nyilván-
 való igazságtalanságoknak el palástolása-
 ra,

ra, (Lutherus ellen irván) min-
 denkoron én ellenem élnék, holott
 Staphylus, Vetterus, Ramundus
 &c. mindenkor bizonyosságok gya-
 nánt citáltatnak; és én Neandert a Jesui-
 ták paissával oltalmazom, Grefserus Je-
 suita Szavaival Lib. i. de modo agendi
 Jesuit. p. 108. Fonsceam (Neandrum) esse
 testem domesticum. Quid tum? An
 propterea minus fidei apud prudentem
 Lectorem merebitur, quam Natalis Co-
 mes, aut tu, aut nescio qui alii Gallicani,
 & Anglicani, seu Logographi, seu my-
 thologi? Non versamur hic in foro, ex-
 tra quod necessarium non est, ut verita-
 tem legibus civilibus metiamur. De elég
 erről.

Ezeket meg gondolván, ha valamely
 bóldogtalan ember az ő nyavalyás lelkét
 meg szánna, s az pokolnak véghetetlen
 kinnyaitul meg akarna menteni, leg bá-
 torfágosabb eszköz volna, hogy Sz. Pé-
 terrel a Romai Fő Papnak palotájából jó
 idején ki menne, és az ő meg tagadását

vagy esetét keserves könyhullatással meg
Siratna.

Ha az Evangelica Ecclesia fogja látni
ah ő szivbéli poenitentia tartását, tehát
ne féltlen attól, hogy ötet valami retten-
tő kemény szókkal el igazítsa mint régen-
ten a Sidó Synagoga a tőle el pártolt Eli-
sával bánt, kiről ír Thálmud in Tra-
ctat. Chagica. c. 2. hogy még az ő hittől
szakadása után is R. Meir a Törvényt ő
tőle mint fő Rabbitul tanulta, és annak
okáért egy szombat napon ötet követte.
Midőn azért ez á Ben Abuia Elisa, (ki az
ő hittől szakadása után egy fajtalan életű
Asszonytul Achernek neveztetett vala)
mondaná: A szombati útnak itt va-
gyon a vége, ezébe jutató R. Meirnek
mondván: *Térj vissza, mert a szom-
bati útnak vége vagyon, lovam lépéséről
veszem észembe, nem szabad néked velem
tovább jönnöd.* Mellyre Meir felele: *Te-
bát te is térj vissza, és tars poenitentiát;
Monda Acher: En immar az Istennek
mennyei tanács házából hallottam egy*
szó-

*szóator, ki így szólla: Mindnyájan ti el-
pártolt fiak térjetek megb Acheren ki-
vül, mivel ő az én dicsőségemet és aka-
ratomat rudta, és meg tagadta. Mind-
azon által R. Meir ötet kezénél fogva
egy Scholába vitte, mellyben tizenhá-
rom Classis volt. Az első Classisban
kérdé Acher egy gyermektől hogy mi
volna az ő leczkéje! ki neki azt felelé:
Esa. 57. v. 21. Nintsen az Isteneleneknek
békességek azt mondgya az én Istenem.
Méne más Classisba, holott más Gyer-
mektől kérdé: Fiam, micfoda leczké-
d vagyon? felele a gyermek. Jer. 2. v. 22.
Ha magadat Salétrommal meg mosnád
és, szappannal fejérsz sedis magadat mind-
azon által jegyezterve vagyon a te álnokjá-
god én előttem, azt mondgya az Ur Isten.
Méne az harmadik Classisba kérdvén:
Hát te mit tanulsz? mellyre így felele
a gyermek. Jerem. 4. v. 30. Te pedig el-
pusztulandó tartománynak népe mit csele-
kelszel? ki mostan öltözöl Skarlatban, és
ékested magadat aranyas köfönyűkkel, és
a te örczáidat meg fested festékkel, béa-
ban*

„*ban ékesítéd magadat.* Es efféle kemény
 „textusfokat mondanak néki minden
 „Clasfisokban; kiváltképpen pedig a ti.
 „zen harmadik Clasfisban monda egy
 „Gyermek, az Pf. 50. v. 16. *Az biterlen.*
 „*nek pedig ezt mondgya az Isten: Miért*
 „*birdered te az én rendelésimet?* Es mi-
 „vel hogy a Gyermek az ő gyenge nyel-
 „vének erőtlensége miatt az R. helyett L.
 „mondott, és az Vellerafcha (és az hitet-
 „lennek) úgy erette, mint ha mondaná:
 „Velalífa (és Elisának), Elífa rettenetes
 „dühös kétségbe esvén úgy mene el.

Ezekről a Leczkéktől az elveszett poenitentia tartó fiú nem félhet, mert az hiúsá-
 ges anya, az Evangelica Ecclesia, az ő irgal-
 mas Attyának édes szerelmes szavaival
 magához fogadgya, mondván: *Ex az*
én fiam meg bolt vala, és fel támadott, el ve-
szett vala, és meg találta azott. Luc. 15. v. 24.
 azért hamar térjen meg, és mivel hogy az
 Isten mindennap hija mondván: *Térj*
meg te pártos fiu, meg gyógyvitom a te enge-
deltségedet; tehát a Romai Babelből
 nagy sietéssel ki szaladván így felellyen:

Imé

Imé hozzájárulok, mert te vagy a mi I-
runk Istenünk Jerem. 3. v. 22. ha ezt az in-
 tést meg veti, tehát ő is halála oráján az
 Istentől meg vettetik, és így az örök kár-
 hozatnak fia leszén,

§. 6. De miért mondom kárhozat fiá-
 nak? holott kétfizerte való kárhozat fiának
 mondgya Jesus: kétfizerte való kárhozat-
 nak fia inkább, hogy sem az ő tévelygésé-
 ben született és nevelkedett Pápista. Mert
 valamint mi (a Stoicusok tévelygése ellen
 Ciceronak jelentése szerént Paradoxo III.
 mellyet minden fundamentom nélkül
 Theophilus Rajnaudus Phil. Moral. Dist.
 4. q. 3. Art. 4. menteget; Jovinianusok el-
 len, lásd August. Ep. 29. ad Hyeronim. de
 verbis Jac. II. 10 et Ep. 255. ad Nestarium)
 a bünök között nagy külömbséget ismérünk
 és edgyik bünt nagyobnak és fulljóssab-
 nak tartjuk a másiknál Christus regulája
 szerént, *ki edgyik bünt a szálkához másikat*
a gerendához hasonlittya Luc. 6. v. 42. na-
 gyob bünsőnek nevezzi azt ki ötöt Pilátus ke-
 zébe adta, mint Pilátust. Joh. 19. v. 11.
 Mellyre nézve is a bünöknek az örök kin-
 nok

nokkal való büntetésében az Istennek igazságos ítélete külömbséget tart.

Sodómának és Gomórának ebben a kinban szenvethestő képpen léfzen dolga, mint a meg általkodott Kapernaumnak. Mat. 11. v. 23. 24. Amelly szolgálata tudgya az ő Urának akarattját, és nem cselekefzi azt, annak fok büntetést kell szenvedni, a ké pedig nem tudgya, s büntetésre méltó dolgot cselekedett, kevessebbel büntetetik. Luc. 12. v. 47. 48. (Jesús pedig, ki a pokolnak pestíffe lött örizzen minden Pápistát csak egy pokolbéli büntetéstől is mivel az is örökké tart az ő el szenvedhetetlen gyötrelme miatt.

Igy, ha szintén a Pápista Vallásban születtetteknek lelkekről való gondvifeltlenéseket, az Evangeliomi igazságban szánt szándékkal való tudatlanlagokat, és kárhozatos meg általkodtságokat az nagy fulyos, és kárhozatos vétkeknek számok közül ki nem töröllyük is, melyek a nyilván való és mindenütt fényessen világoskodó sz. Evangeliumnak világosságánál rettenetesebbek és meg

meg menthetelenebbek, mint az időben, mikor még a világosság röjtök alatt vala elrejtve, (mert ugyan is ha az ő lelkének idvősségére Szorgalmatos gondot viselő keresztyén hitelt adna, amaz Tole-tus Cardinál mondásának, Lib. 4. In-struct. c. 3. §. 7. *bogy az halgatonak tévelygése, ha az ő Püspöke eretnekségének, melyet ő néki pradikállana, bitelt adna, érdemes tévelygés volna, és bogy azzal az Isten kegyelmét, fött még a menny országot is meg érdemlené*: Jollehet nagy bünök es czégéres vétkek által *mennyei lajtorját* csinálni, és azon az eget meg hágni, fok Pápista Moralistáknak szokása, amint így ír a fajtalanlag mellet Julius Mercorius P. 1. art. 6. p. 14. Si quis actum fornicationis &c. több példák találatnak, az én *Tiszta lelki ismeret* nevű könyvemben. P. 281. 34.) Így az olyan Szántszándékkal való meg utalók, az ő tévelygésekben való hitetlen meg általkodtságokban, és az Evangeliom igazságának le tapodásában nem egyébbel, hanem

nem a Fő erenetnek és hazugág Attyának, a sz. Evangéliomnak meg eskütt ellenségnak az ördögnek szállás adásával az az a kénkövel és szurokkal égő tóval biztathatják magokat minden bizonynyal:

De jaj! *kérszerte inkább vétkesnek* azok, kiknek az Istennek véghetetlen irgalmasága azt a kimondhatatlan nagy kegyelmét meg mutatta, és az igaz Evangelica Ecclesiának kebelében születetni (mivel a születés és a nevelkedes igen nagy gátlás, melly a testet és vért valamelly religionak béveteleiben még az igaz Evangelicus hit-től is el vonzza, mellyet a szent Léleknek szüntelen való Segétségül hívásával, és az Jesus Christusnak szabad akarat szerént való követésével kell meg győzni) az Evangeliumnak tiszta tejét gyermekségek-től fogva nekik bőfegessen folyni, és az ő Sz. Igéjének édesléget kóstolni meg engedte, kik mint az Istennek Lelke száll, *egyszer meg világosítottak, és meg kóstolták a mennyei ajándékokat, részesekké lőttek a Sz. Lélekben, meg kóstolták az Istennek igé-jét,*

jét, és a jövőendő világnak erejéi Heb. 6. v. 4. még is a bálványokhoz, és az Istennek Sz. Igéjében nyilván kárhóztatót Pápista Vallásra hajlanak. *A melly jobbára el múltó világi okokra nézve szokott lenni,* és a nyavalyás szorongattatott Evangelica Ecclesia a régi kerefsteny Anya Sz. Egyháznak Szavaival kenszerítettetik Cyprianussal de Lápissal így fohászzkodni: Dissimulanda, Fratres, veritas non est, nec vulneris nostri materia & causa reticenda; Decepit multos patrimonii sui amor coecus: nec ad recedendum parati, aut expediti esse potuerunt, quos facultates suæ, velut compedes ligaverunt: illa fuerunt remanentibus vincula, illæ catenæ, quibus & virtus retardata est, & fides pressa, & mens vincita & anima præclusa, ut serpenti terram secundum Dei sententiam, devoranti præda & cibus fierent, qui terrestribus cupiditatibus inhærent. az az. Az igazságot, edes Atyámfiai nem kell el titkolni, sem a mi sebeinknek okait el halgatni; Sokakat meg csalt

csalt az ő örökségekhez és veszendő jószágokhoz való vak szeretet, és azok a meg térésre alkalmatosok nem lehetnek, kiket az ő jószágok mint egy békóba vettettenek: azok voltak pedig a meg általkodtaknak kötelei és lánczai, melyek által a jószágos cselekedetek meg gátoltattak, a hit le tapodtatott, az elme meg békoztatott, a lélek meg rekesztetett, hogy azok a kigyónak, melly Istennek igaz ítélete szerint földet eszik, eledellé és praévává löttének, valakik világi kívánságoknak adták magokat. Mint hogy Pápista Uraiméknak is meg kell vallaniok, hogy ezen édesgető szókkal: *Mind ezeket tenéked adom ha térdre esvén imádságodsz engemet*, ők az embereket, leg főképpen a Fejedelmeket és nagy Urakat az ő Vallásokra hitegetik. Hogy pedig ne gondollyák, hogy őket gyalázattal illetném, edgyetlen egy világos új bizonyításhozok elő (máskor ha kívántatik töb-

többet is) úgy mint az Augustinus Gibbon de Burgo Augustinus Barátnak, Erfurtumi Doctornak és Professornak bizonyítást de Luthero-Calvinismo Schismatico quidem; sed reconciliabili An. 1663. edito Disp. 4. & ult. q. ult. p. m. 332. Et sane inter alia valde timendum, ne Illustrissimæ Principum Protestantium Germaniæ Domus penitus sint peritura, si reditum ad Ecclesiam Catholicam diu procrastinent. Quia Deus speciali sua providentia singulis tot proles concedere dignatur, ut si inter illas (prout leges Germaniæ præscribunt) eorum Principatus (uti jam partim divisi sunt) continuo dividantur, necesse est, paulatim eorum stemmata a debito & antiquo Splendore degenerent. Cui malo, non video, quo meliori modo occurrere possint, quam dimisso Luthero Calvinismo ad Ecclesiam Romano-Catholicam redeundo, in qua ipsorum filiis ac nepotibus sufficienter erit provisum. Alii enim possunt esse Cardinales, Archiepiscopo-

piscopi, Episcopi; Alii Præpositi, Decani, Scholastici & Canonici Summarum ædium, seu Ecclesiarum Cathedralium. Alii denique in Sacris Ordinibus divino cultui mancipati, relictis omnibus, Deo voluntarie se offerre poterunt: & sic Domus ac Stemmata in Natu majoribus cum debito Splendore conservabuntur. az az. *Igen félo, hogy végre a Német országi Protestáló Fejedelmeknek házáitellységgel elvesznek, hogy ha a Pápista Ecclesiába való vissza jöveleket még továbbra hallasztyák. Mivel az Isten az ő kiválteppen való rendeléséből annyi magzatot adott nékik, hogy ha azok között (a mint a Német Országi Törvény igen is meg kívánnya) a Fejedelemség (a mint már el is kezdetett) tovább is felosztatik, tehát tovább tovább lassan lassan régi fényességüket el kell vesztenyiek. Nem is látom, miképpen kerülhetnék el azt, hanem ha a Lutheranus és Calvinista Vallást meg tagadván a Pápista Ecclesiához térnének, mellyben az ő maradékjok elégségesképpen promováltatbatik. Mert abban némellyek Cardinálukká, Ersekek, Püspökökké,*

kökké némellyek Præpostokká, Decanuskokká, Scholasticuskokká és káptalanbéli Papokká lehetnek. *Némellyek pedig az szenteséges szerzetekben Istent szolgálván, minden világi el múltató dolgokat megvetvén, szabad akarattjokból magokat Istennek szentelbetnék. Es így a Méltóság és Familiáknak fényessége az öregebbekben mindenkor meg tarthatatnék. Eddig Burgo. Így hát a kik kétfizerte vétkeznek, hogy ne büntettetnének kétfizerte? ők a Gehennának fiait kétfizerte inkább mint az ő hitetőjok.*

§. 7. Mert ezen a vilagon az ő poklok sokkal rettenetesebb, mint az ő hitetőjoké. Az ő nyughatatlan lekek isméréteit értem. Mert miért nem nevezhetném azt pokolnak? Nem úgy, mint ha Philoval az ő könyvében de Congressu quarendæ eruditionis gratia Fol. 275. a poklot tellyességgel tagadnám, és csak csupa lelki ismértébéli gyöttelemmek tartanám, hanem mivel hogy agonosz lelki isméret nem csak ábrázattya és kostolása hanem nagy része is a pokolbéli rettenetes kinoknak.

M

mellyre

mellyre nézve is amaz buzgófogos Bernhardtol Serm. IV. in Assumt &c. F. m 255. edit. Antverp. A. 1616. és a boldog emlékezettü Lutherustol ugyan pokolnak neveztetik. Melly magyarázattal védelmezem magamat amaz gyalázo Forerusról nevü Jesuitának és az ő Plagariu, sinak böcsstelen szavai ellen, mint ha mi Lutherussal edgyütt poklot nem hinnénk.

Ha immár a Moralistákban, s kiváltképpen a Bresserus Scholájában ennek helyt adtak, és megvallották, hogy egy Pápista Vallásban született embernek sintsen bizonyos jó lelke ismereti, (citra Specialem revelationem nemo potest esse certus certitudine fidei de bonitate conscientiae suae Bresserus de Conscientia L. II. c. 13. p. 191. mellyre nézve a Lelki ismeretnek nyugodalmaival a Pápista valsásban minden értelmesekeknek igen kevés hitelt talál az Hannoveri Anonymustól ki adatott Discursus mellyet az ő Purgatoriumról való Tractatussához ragasztott: Utrum Pontificii, an Nostrates in Religionis negotio conscientiae suae rectius consulant?

Az

Az melly sokaknak vélekedése szerént Tri-politanus Püspök Stenon Miklós munkájának íteltetik lenni, mellynek haszontalan heábalóságát a Christusnak bátorfágos vitéze D Bajerus a Jenai Academiának hires, és érdemes Professora, nekem a Christusban szerelmes Atyámfia világosságra bocsátotta,) mint lészzen hát dolga a Pápista Vallásra hajlott Lutheranus lelke ismeretinek? kinn az újontában bevett tévelygésért amég most is elméjében forgó hitetlenül meg tagadott Evangelio-mi világosság erős boszút áll. Ollyan Lutheranus felől irok, aki a mi Ecclesiánk-nak parantsolatlyas rendes igazgatása szerént *gyermekiségétől fogva Timotheussal a Sz. Írást tanulta. 2. Tim. III. v. 14. és abból meg tanulta a Szám adást a reménység szerént, melly ő benne vagyon. 1. Pet. III. v. 15.* Mert hogy a mi Ecclesiánk még az alá való és ez világ szemei előtt meg vettetett embereket is úgy oktattya, meg vallya Cochlaeus maga az ő Papjainak nem kitsin pirongatásával, de Act. & Script. Lutheri A. C. 1622. f. 55. *Ax Lutheranus Meffer*

M 2

em-

emberek, sőt még az Affzonyi állatok is több Sz. Irásbéli mondásokat tudnak az ő Vallásoknak bizonyítására magok fejétől előhozni, mint a mi Fő Papink az Prédikáló széken.

Es így semmit sem árt nékem, ha szintén csendes lelke isméréstivel a fel vett Pápista religioban dítsekednek is valamelly vakmerő bátorságos ember, ki miglen mi köztünk voltis, vallásán nem fokat törődött, és a Religiót leg kisebb gondyának tartotta, s csak azt sem akarta meg tanulni, mit hiszen a mi Evangelica Ecclesiánk, ki is azoknak száma közül való, kikről iramaz Pápa követtye Carolus Caraffa in Germania S. restaurata p. 179. Lutherani, uti doctrinam non valde scrutantur, ita non multum curare videntur. *A Lutheranusok, a mint nem igen vizsgálják a religiót, úgy nem is igen fokat gondolnak véle.* A minémű embereket mi nem tartunk Lutheranusoknak, hanem olly konkolyoknak, melyyet az ördögnek álnoksága a mi szántó földünkbe a jó tiszta buza közé hintett, mellynek

nek ki gyomlálására minden erőnkkel és tehetségünkkel igyekeznük. Az ollyan embernek tudtára legyen, hogy az ő megvakult, bátor, szünnyadozó lelke isméréstire meg szünhetetlen, nyughatatlan vigyázás és dühösség, mint szintén a szép tengeri csendességre fel háborodott szél veszek fognak támadni. Gondollya meg *Cain lelke isméréstinek csendes nyugodalmát*, melly végtére irtóztató nagy kétségben esésre fakada ki. Gen. 4. v. 7. 13. es az ollyan aluszéken lelki ismeret nem külföldben tetzik nékem, mint amaz fűszerek, mellyeket látott Sz. János a kárhoznak kúttyából ki jöni, *kiknek az ő fejeken aranyhoz hasonló koronák valának, az ő ábrázatnyok hasonló ember ábrázatához, és farkok vala mint a Scorpióknak* Apoc. 9. v. 7. 10. Ugyan is ha olly vakmerő bátorságban meg halna valamelly ember, (mellyet nem könnyen hihetni) tehát a pokolbéli ostorok, a kárhoznak számok között az ő lelkén és testén a csapásokat sokkal inkább meg kettőztetnék.

Mellyre nézve egyszer ki mondott. ité-

letemet meg nem másolom, hogy az ő Val-
lásában anak előtte igazán oktatott, s
már bittől szakadt Lutherannak bévett
Pápista Vallásban kéiszerre való ki mondha-
tatlan és szüntelen való Lelke ismételnek
kinnya alá vertetett legyen; és akár melly
felé forduljon gyötrelennel, felemnél és
rettegésnél egyebet nem lát. Gyötrődik a
Biblia olvasásának tilalmán? kinlódik
könyörgő házában, és soba lelke ismételnek
kinnya nélkül nem imádkozhatik; Gyötrö-
dik, Gyónásában; gyötrődik az Úr Vátso-
rájával való élésben; ki mondhatatlan s
kétségben ejtő kinokkal, gyötrettetik balálos
agyában &c. Amelly Lélek ismételbéli
kinokat akarok itten leg főképpen ki
nyilatkoztatni, és magyarázni. Summa
szerént, az olly ember valóban mond-
hatta maga felől: Félelem vagyok körös
környül, azt mondgya az Úr. Jer. 46. v. 5.

s. 8. Míképpen nem rémulne meg a
Lutheranusbol Pápistává lőtt embernek
lelke ismérleti, hogy ne rettegne s rez-
ketne, midön lelkének vigasztalására ed-
dig szorgalmatossan olvasott Bibliaja
kez-

kezeből ki ragodtatik, és meg átkozta-
tik, ha az után Isten, igéjét fogja olvas-
ni, Mert hogy a Pápistaágban ugy cse-
lekedeznek, és hogy ez legyen az ő nyil-
ván való tudományok, (mellyre nézve
itt semmi akadályt nem tézzen a Jesuiták
hazugságos tagadása, és némelly igen
ritka Politicus engedelmek, mellyel P.
Schönman Uram Hitnek Tüköre nevű
könyvében dítsekedik, az harmadik kér-
désben; kinek az ő tulajdon Jádzó társa
meg felel, és csalárd engedelmességeért
meg pirongattya ama Forerus, in
Tractat. Anihil jó orvossága a szemnek.
p. 58. A Jesuiták soba sem tiltottak meg a
Bibliát, hanem a keresztény Ecclesia. It-
ten most elő nem hozván, hogy az ol-
lyan Biblia olvasás, midön az ember a
Bibliát külömben nem meri érteni, ha-
nem mint a Romai Pápa magyarázza,
nem tartatik Biblia olvasásának, avagy
vizsgálásának) mellyet minden igaz Pápi-
stáknak meg kell vallaniok, és világossan ki
tetzik a Tridentomi Conciliumnak ne-
gyedik regulájából a tilalmas könyvek-

rül, a mely bővebben és világosabban meg magyaráztatik, midőn még az Evangeliomok és Epistolák is tilalmaztatnak, Regula V. melyet a spanyol General Inquisitor Fr. Antoninus deSoto Major a tilalmas könyvek lafstroma eleiben helyezettett f. m. 25. Cum experientia docuerit ex premissione sacrorum Bibliorum lingua vulgari, plus inde ob hominum temeritatem, ignorantiam, aut malitiam, detrimenti, quam utilitatis oriri, prohibentur Biblia lingua vulgari extantia, cum omnibus earum partibus impressis aut manuscriptis; pariter summaria & compendia, quamvis historica, eorundem Bibliorum aut Librorum Sacrae Scripturae idiomate aut lingua vulgari; non tamen clausulae, sententiae aut capita; quae libris Catholicorum haec explicantium inferuntur. Addendum est hoc monitum, in hac prohibitione comprehendere Librum, qui vulgo vocatur Epistolarum & Evangeliorum idiomate vulgari, quamvis habeat aliquando breves expositiones certis in partibus &

Ev.

Evangeliiis quandoquidem est magna ex parte & ferè totus e Textu Sacro idiomate vulgari: nempe ob periculum, cui populus ignarus & vulgus subest, erroris ex pravo intellectu, aliaque incommoda, „quae experientia animadversa sunt. Mi-
„vel próbált dolog ez, hogy a Sz. Írásnak
„közönséges nyelven való olvasásának
„engedelméből, az embereknek meg ál-
„talkottságok, tudatlanságok és gonoszá-
„gok miatt több kár, mint haszon szá-
„mazik: tehát minden közönséges nyel-
„ven való Bibliák minden nyomtatott
„és íratott részekkel egyetemben tilal-
„maztatnak; hasonlóképpen a rövid
„Summák is, ha csak a Bibliabéli histo-
„riákból állanak: de nem tilalmasok
„azok a mondások, melyek a Pápista
„könyvekben meg magyaráztatnak. An-
„nak felette az Evangelios és Epistolás
„könyvis a tilalmas könyveknek szá-
„mok közé való, melyben jóllehet
„néhány részekben avagy Evangelio-
„mokban valami rövid magyarázat találta-

M 5

tik,

„tik, mind azon által az is jobbára és csak
 „nem egészen a Sz. Írásból vétetett (és
 „azért tilalmaztatik) a tévelygő értelem-
 „től való félelem miatt, mellyre az egyi-
 „gyű ember a hamis magyarázat miatt,
 „mellyet a mindennapi tapasztalható pél-
 „da bizonyít. (2) *Egész könyvek is bi-*
zonyították ezt, mellyek az Bibliának ti-
lalmárul irattattak. Petri Liceti Dialo-
gus de Sacris Libris in vulgare Eloquium
minimè vertendis. Nicolai le Maire
Sanctuarium, Profanis oclusum, sive de
S. Bibliorum prohibitione in Lingua vul-
gari seu vernacula: melly könyvben ki
rajzolt kép írásban az világi külső álla-
potban való emberek a Sz. Írásnak olvasá-
sában az ekekhez hasonlítottatnak, mellyeket
a Templomokbul kiűznek. A Vitzburgi
editiorul szóllok, melly nyomtatott
Gasner Sylvesternél. An. 1662. (3) Bi-
zonyította ezt a Gyóntatásban való kemény
Examen, holott a Pápista Gyóntató Pate-
rek a Gyóntató Székben mindgyárt elő-
 „szőr is a gyónókat, mint valami nagy
 „bűnről,

bűnről, arról kérdezik: hogy ha olvasták-
 é a Bibliát? Mellyet említ ama Pápista
 Marchant. in Horto Pastorum p. 1289.
 An Biblia vulgari lingua legant, sine licen-
 tia, si sint Laici. Quamvis enim Laicis
 difficulter persvaderi possit, ne legant
 Biblia vernaculi idiomatis; est tamen res
 gravis & rigerosum praeceptum; & ubi
 contumacia pervenerit, excommunica-
 tioni daret locum. Ha valamely világi
 ember gyónni akar, azt kérdik tőle:
 hogy engedelem nélkül olvasté a Sz.
 Írást? Mert jóllehet a közembereket
 nehéz arra beszélni: hogy az ő nyelv-
 ken ne olvassák a Bibliát, mind azon
 által igen súlyos dolog, és kemény ti-
 lalom ez, melly annyira terjed, hogy
 ha valaki egy általlyában csak azon
 volna, hogy a Bibliát olvasná, az olly
 Ember az Ecclesiától is el tiltathatnék.

Es p. 1290. így procedál: Sed excusant
 se aliqui, dicentes se non habere Biblia,
 sed solum Evangelia, aut Epistolas Pauli,
 aut Novum Testamentum: & se illa le-
 gere non ad disputandum, aut dubitan-

dum; sed potius ad solatium & confirmationem fidei, vel ad sciendum Evangelia, quae in Concione proponuntur. Respondeo, praetextus istos non esse sufficientes, quia lex generaliter prohibet, nisi adsit licentia propter certas causas & pericula. Deinde, cum prohibet Biblia, etiam prohibet partes illorum, sive Evangelia, sive Epistolae Pauli, sive alios Libros Novi Testamenti, quia eadem in omnibus est ratio. De némellyek men-

tegetik magokat mondván: hogy nékik nintsen Bibliájok, hanem csak Evangeliomok, NB. Sz. Pál Levelei, avagy az Új Testamentom (és hogy azt nem disputálás avagy kételkedés kedvéért olvassák, NB. hanem vigasztalásokra, és hiteknek erősítésére, vagy az Evangeliomoknak, melyek a Prædikatzóban el olvastatnak, meg tanulására. Arra ezt felelem: Ez az Szin és mentegetés nem helyes és elégséges, mivel a Törvény közönségesen tiltya a Biblia olvasást, hanem ha valakinek bizonyos

zonyos okokra, s valami nagyob gonosznak eltávoztatására nézve meg engedtetett volna. Osztan ha a Bibliát tiltya, bizonyára annak részeit is tilalmazza, akár Evangeliom legyen, akár Sz. Pál Levele, vagy az Új Testamentom, mint hogy azok mind egyenlők.

Bizonyította még is a Romai Ecclesiának rettenetes gonosz *Processusa*, melly szerint bánik az olyan emberekkel, csupán csak azért, hogy a Bibliát olvasták: Miért vettetett Portor János Anno 1522. A Londoni Püspöktől tömlöczbe, és ott éhel holt meg? csak éppen azért, hogy sz. Pál Templomában Bibliát olvasott: Amaz Lyncoly Püspöktől Longlandus Jánostul miért égettetett meg Reinhardus Thamás? Csupán csak azért, hogy a Bibliát olvasta. Több példákat vetett (rocius János a Mainzi Jesuitáknak eleikben az ő Anti Becanussában, mellyre még most is felelettel tartoznak. Illy rettenetes Lelkeken való kegyetlenkedésen és dühösködésen, hogy ne rettenne meg az annak előtte meg világosított Luth-

ranusnak lelke, holott a Jესusnak parantfolattya, melyet az előtt gyakran olvastott, és az melynek immár nem mér engedelmeskedni, ötet rettentí: *Visgáld az Irásokat, mert néked úgy tetszik, hogy abban örök életed legyen, és én rolam bizonyosságot téveszen?* Joh. 5. v. 39. mert hogy itten parantfolat legyen, és (ἐπευῶτε) Imperativus, meg vallyá Cornelius a Lapide in h. l. f. m. 329. Maldonatus f. m. 666. kiis végre nem tagadgya, hogy ez a parantfolat, nem csak a Papokat, hanem a kösségetis illeti.

O te hittől szakatt pártos Lutheranus: kényszeritem a te lelked ismérést, *mit felel exen Jესus parantfolattya-ra, Istennek s magadnak nem hazudhatz?* Vallyon nem felelnél ilyenképpen: Oh Jესus! te azt parantfolod, hogy visgállyam a sz. Irást; Visgállyam? De én már olyan Ecclesiához állottam melyben nem hogy visgálhatnám, de még csak olvasni sem merem az Isten igéjét! Oh Jესus! te azt parant-

rantfolod, hogy olvassam a sz. Irást, és nekem abban örök életet ígérsz; De a Pápa azt nekem idvösségem vesztése alatt tiltotta meg. Oh jaj nekem! Tehát ebben az én Új Vallásomban Jესusnak szemtől szemben ezt kell mondanom; és ötet olyan szókkal boszontanom: A mit te nekem parantfolsz, Jესus azt én nem cselekeszem. Jaj szegény lelkemnek! Ebben a Vallásban inkább kell embernek, mint Istennek engednem? Ennek felette jól tudgya azt is az pártos Lutheranus, minémü idvösséget ígér sz. David a Szorgalmatos Bibliá olvasónak, tudni illik: *hogy olyan lésszen mint a folyó víz mellett plántáltatott termőfa, mely idejében gyümölszet meg adgya, és leveleit hideg nem hervasztja.* Solt. i. v. 2. Így tehát az ő lelkének el kell ájulni, midőn keferves szemmel kényszerittetik nézni, az hitetlen Pápista Mostoha Anya miként dugja bé az élő víznek kút fejét, miként fosztja meg ötet idvösségetől, és David által meg ígértetett boldogságátul. Elbádogyad

bádogyad az ő lelke, midőn akár mi nagy szívbeli infégében is nem meri az *igét vigasztalására* olvasni; (Marchantiusnak fellyeb említett szavai nyilván valók) mellyel sz. Dávid dítsekedik: *Ha a te törvényed nem volt volna én gyönyörűségem el veszttem volna az én nyomorúságimban: mert a te igéd meg vigasztal engem.* Solt. 119. v. 50. O nyavalyás vigasztalás nélkül való Lélek!

Az ő lelke ismérleti eleiben a Christusnak kemény ítélő székét, melly előtt el maradhatatlanul meg kell jelennie, és nem bizonyos abban, hogy még ma nem kelletiké az előtt állania, és e szébe jutattya az előtt olvastatott Bibliából, *hogy a Biblia szerént téstén Jésus íreletet, sőt maga a Biblia téstén ítélő Ríró*, a mi édes meg váltónknak világos szavai szerént: *A ki engemet meg utál, és nem veszi az én beszédimet, vagyon ki kárboxtassa azt: A beszéd mellyet én szóllottam, az ítéli meg azt az utolsó napon.* Joh. 12. v. 48. kitűdöda írhatná meg az ő lelke ismérletinek szüntelen való gyotrelmét, és a Bibliának

lianak meg utálása iránt való vadolasát? minémű nagy rettegéssel, és ja jgatasál várja halálát, és végtére midőn halála orája el jövend, minémű nagy reszketéssel s félelemmel mégyen Istennek ítélő széke eleiben?

Még is ilyen vélekedésben vagyok, hogy az olyan pártosnak a szíve az ő testében még boldog állapottyában meghidegöl, midőn kényszerítették ezt hallani, mikor az ő hitetői szemébe mondgyák: *hogy ha a tilalmas Bibliát olvassa, kétség nélkül ördögnek fia téstén*; Így szóll amaz öreg Jesuita Alph. Salmeron To. I. Proleg. VII. p. 70. b. *Qui a Sacris libris legendis arcet homines, in quibus leges Dei scriptae sunt, ex leges & NB. filios Belial efficit homines.* *Aki az embereket a sz Irásnak olvasásáátul el tiltja, mellyben az Istennek törvénye irattatott, az, az embereket Isten törvényén kívül járókká teszi, sőt Belial avagy ördög fiaivá.* Rettenetes, de igaz szók! Mégis mint ha e széles világon minden ember ördög fiává lenne, úgy tilal-

tilalmazza a Romai Pápa a Sz. Bibliának olvasását, kanem ha valakinek csudálataf-fan és kíváltképpen való igen meg hatá-roztatott gyümöltstelen engedelem ada-tik.

§. 9. Ha pedig a pártos Lutheranus okát kérdi, és akarja tudni: *miért akarja az ő Uj Vallása a Bibliát olyan igen el bo-mályosítani?* eleinten ugyan elhitetik vé-le, hogy a végre cselekezik. (1) *Hogy Isten igéjének szentféges tisztesség, adassék, és igen közönséges ne legyen,* s alá valóvá nc tétel-fék (ily mentegeti Sixtus Senensis Bi-blioth. S. Lib. 6. not. 125. p. m. 616.)

De ezen szines szentfégeket az ő annak előtte jól meg taníttatott lelke ismérati csak, hamar ki jelenti, hogy Isten az ő igé-jének olyan tisztességét nem kívánnya, hanem azért iratta az ő igéjét, hogy kö-zönséges es mindeneknél tudva s nyilván legyen; *A Christusnak beszéde lákozzék ti bennetek bölleggel,* így int Sz. Pál Col. 3. v. 16. Sőt Moyses által is meg hadta, *hogy az Atyák minden különböztetés nélkül az ő maradékjokat az Isten törvényének visgá-lá-*

lására intsek. Deut. 6. & XI. és hogy az Isten igéje leg inkább úgy tiszteltetik, ha mindenütt e féles világon mindeneknek kezekben hordoztatik. Marc. 16. v. 15. Es valamint az idvösséget közönségeslé akarja az Isten tenni, úgy a Sz. Irástis. Joh. 20. v. 31. Azt vetik okul, hogy a végre csele-kezik.

2. *Mind hogy a Papista emberek idvössé-géről való hiúséges Anyai gondviseléstől vi-seltetvén attol tarna hogy (α) a sz. Irásnak bomályossága miatt tévelygésbe, vagy (β) abban bé foglaltatott sok féle bűnök és vét-kes példák olvasásából ;* ugymint Loth és Dávid paráznasága, és a szerelemre in-dító Enekek énekenek általa, *vérkés életbe ne essenek.* Azért írja Forerus a Biblia felől L. 1. c. 1. §. 1. & c. 7. Antiq. Pap. *Az egyigyű embereknek meg nem en-gedtetik a Biblia olvasása ; valamint szin-tén a szülék meg tiltják, hogy a gyermeknek kést ne vegyenek kezékbe.*

(α) De az annak előtte jól taníttatott lelki ismeret csak hamar meg felel arra ilyenképpen : Hát a Romai Ecclesiának nagyob

nagyob gondgya vagy az én idvősségemre, mint az én Jესusomnak? A ki minden embernek parantfolta a szent Irásnak minden felelem, és lelki veszedelem nélkül való olvasását, mivel hogy Moyses és a Proféták irásiban minden idvősségekre szükséges dolgokat meg találnak Joh. 5. v. 39.

Téhat avagy Jესusnak nintsen idvősségemre gondgya (édes Jესusom ki az én lekémért olly nagy kinokat szenvedtél, botlásd meg nekem, hogy az ollyan gyötrődő lelki ismértnek gondolatit le irom; mert drágalátos édes meg váltóm, hogy lehetne neked nagyobb gondod az emberek idvősségére mint hogy életedet adtad érettek) *avagy a Romai Ecclesia az ő csalárdágával meg szomorit engemet.* Miért tetik a Romai Ecclesiának az szent Irás, az Uj Testamentomnak fényes világosságánál sötétesnek és homályosnak? holott sz. David még az ő Testamentombéli Irást is, melly az Evangeliumi világossághoz képest mint egy sötétes éjszaka vala, fényes világosságnak tartotta? *Az én lábammak*

bammak szövéneke a teigéd: és az én ösvényemnek világa. Solt. 119. v. 105. sz. Péter is ugyan annak allittya. 2. Pet. 1. v. 19. *Im-már vagy ezek a sz. Emberek* (melly távol legyen, mert ők sz. Lélek ihléscéből szö-lottak. 2. Pet. 1. v. 21.) *vagy a Romia Ecclesia szölli barmisságot.* Miért intik tehát a sz. Atyák (kiknek a Pápisták engedelmesfiainak tartják magokat: Nos Patrum veri Filii sumus, non illos pro Semipatribus habemus, sed totos nobis, tanquam Patres vindicamus; ita Jesuita Duræus contra Wittak. fol. 125.) az ő halgatóikat a sz. Irásnak szorgalmatos olvasására; Nem de nem hűségtelen szöléké ők, hogy a kisded gyermekek kezében hadgyák az hegyes éles kést, avagy a sötétségben hadgyák botorkálodni, hogy a karhozatos tevelygésnek veszedelmes vermben essenek? Miért emliti tehát csak nem minden sz. Atyákkal edgyütt Arany szájú sz. János Conc. 3. de Lázaro olly buzgóssággal: Id semper hortor & adhortari non desinam, ut non hic tantum attendatis iis, quæ dicuntur, verum

rùm etiam cum domi fueritis assidue Scripturarum lectioni vacetis, quod quidem & iis, qui privatim mecum congressi sunt non destiti inculcare. *Arra intlek titeket mindenkoron, nem is szünöm meg az intéstől, hogy nem csak arra figyelmeketek, a mi itt mondatik, hanem otthon is szorgalmatossan olvassátok a Sz. Írást, melyre azokat is a kik velem magánosan társalkodtának inteni meg nem szüntem.*

Miert feddi tehát azokat, a kik a sz. Írásnak homályosságára appellálnak, és hasonlítja őket a *rest tunya ember*ekhez. Hom. ead. f. m. 1202. Loquimur Sapientiam non Seculi hujus, neque Principum hujus Seculi, qui corrumpuntur? Cui enim non sunt manifesta quæcunque in Evangelio scripta sunt? Quis, enim audiens beatos esse mites, beatos misericordes, beatos mundicordes, ceteraque hujusmodi, desiderabit Præceptorem, ut aliquid eorum discat, quæ dicuntur. Quin etiam signa, miracula, historiae, nonne cuiusvis nota sunt & manifesta! Prætextus iste est, & causatio, pigritiæque velamen.

mentum. Non intelligis, quæ insunt: quomodo possis intelligere, quæ ne leviter quidem inspicere velis? Sume librum in manus, lege historiam omnem, & quæ nota sunt, memoria teneas, ea, quæ obscura sunt, parumq; manifesta frequenter percurre; Quod si non poteris assiduitate lectionis invenire, quod dicitur, accede ad Sapientiores, vade ad Doctorem, communica cum his ea, quæ scripta sunt, declara vehemens Studium. Et si viderit te Deus tantam animi promptitudinem adhibere, non despiciet, tuam vigilantiam ac sollicitudinem. Verum etiam si nullus homo docuerit, quod quæris, ipse sine dubio referabit, az az Nem ez világnak, sem e világ Fejedelmének bölcsességét hirdettyük, a kik el mulnak. Mert kinél nintsenek nyilván mind azok, melyek az Evangeliumban meg irattattak. Mert kitűdö a ki halván a szeledeket, irgalmasokat, tiszta szívűeket boldogoknak hirdettetni, kívánna olly Tanítót, hogy valamit azokból tanulhatna, melyek mondatnak. Sőt a jelek, csuda tételek, és historiák nem de nem mindennél tudva nyilván vadnak.

é? Ez a prætectus csak ok vetés és rest-ségnek el palástolása. Nem érted mi va-gyon benne, hogy értenéd azt, a mit csak egy kevéssé sem akaríz meg tekinteni? Vedd kezeden a könyvet, olvasd elégés-szen a historiát, és a mit tudsz, elmédben jól meg tartsd, a mellyek homályosak, es csak kevéssé nyilván valók gyakran ol-vasd, ha gyakorlatos olvasással fel nem találod azt, a mi mondatik, menny nálad-nál értelmesebbhez, eregy a Tanítóhoz, közöld vélek azokat a mellyek meg irat-tattak jelents meg fölötte való szorgal-matoslágodat. Es ha Isten látni fogja a te elmédnek serényiségét nem veti meg a te vigyázásodat és szorgalmatoskodáso-dat, de ha senki meg nem tanít is arra, a mitkérdesz, ő maga minden kétség nél-kül meg magyarázza tenéked. (Több helyeket is citáltam a Lutheranus Chry-sostomusban.) Tehát immár vagy. Chry-sostomus, kihez engement igazit P. Hei-delberger mint igaz Pápistához vagy pe-dig az én Pápista Tanítóim csálnak meg engemet.

(B)

(B) Ha immár a Bibliabéli vétke-s historiáknak olvasása ártalmas az Enekek Eneke, az embert testi gyönyörűségre in-dittyák és hitetik, a mint Bulengerus, Plessaus ellen Cap. 6. Lib. 2. de Eucharis-tia, írja; Hát te pártos, mit mond a te lelked ismérési hozzá? Vallyon ezek a gyötrő elmélkedések a Pápisták csalárd-lagit nem árúllaké el?

(1) Miert nem tiltják meg tehát a Pá-pisták mindenek felett a *Barátoknak és Gyóntato Pátereknek* a Biblia olvasását, kik holott meg nem házasodnak, nagy égésben vadnak? Hiszem egy Pápista Vallásban született ember sem hiszi amaz Theodorus Amydenius Jesuitának nevet-ségre méltó dicsekedő beszédet, de Stylo Dataria 1. 1. c. 15. p. 104. Nihil ab im-munditia carnis hinc Viris est alienius, ligneos & lapideos, verius dixeris, quam ossibus & carne compactos. Conf. omni-no Confessionem Æneæ Sylvii apud Ri-vetum Jesuit. vapul. c. 5. n. 25.

Ezek a ferfiak olly idegenek a testnek gyö-nyörűségétől, hogy őket inkább NB. kőből vagy fából valóknak, hogy sem mint husból

N

és

étsontbul álló férfiaknak mondhatni? De mit tagadgyák ők azt fokát? holott Antonius Diana, ki a VIII. Orbán Romai Pába előtt a Pápista Püspöknek Examinatora vala, maga meg vallya, hogy a Pápista gyóntato Paterék az Affzonyok gyónásának halgatásában gyakorta (kegyes Olvasó bidd el, hogy ezen fertelmességnek írásában a te szemérmertessgednek az enyim előtte járt és véle tusakódott. melyre nézve is, hogy tisztá egyigyű szemeket meg ne szomorítsak, annak magyarázatyát el titkolom) pollutionem patiantur, és hogy azzal, csak az ő akarattyokbul ne legyen, semmi halálos vétket nem cselekefznek. P. III. Traet, V. Resolut III. p. m. 191. & in summa P. II. p. m. 287, Mint a sollicitans Confessanufok is, kik az Affzonyokat a Gyónó székhben fajtalanúságra kényszerítették; (mellyről Rodericus Acunna nevű pápista egy egész könyvet; és Sanchez Jesuita az ő hetedik könyvében a házasságról egy kiválképpen való disputatiót, tudni illik az 28 p. m. 210. irtanak) hogy Pápista pap Uraimék nem sa-
hanem

hanem testi kívánságokkal terheltettek meg bizonyitták, Sőt még a Jesuita Corn. a Lapide meg vallyá, Comm. in Jonam c. 11. f. m. 384 *hogy az Affzonyok gyónása a Pápista Papok lelkeinek leg nagyobb veszedelme.* Melyre nézve miért nem tiltatik meg a Biblia olvasás a Pápista Papoknak, hogy attól a veszedelemtől meg me-
nekedhetnének?

(2) Ha az előhozott vétkes példák, és Szerelmes beszédek az olvasót bűnre ingerlik, tehát a Sz. Isten a ki gonoszra nem kékértethetik, s maga sem kékért senkitt is Jac. 1. v. 13. miért élt azzal?

(3) Miért hogy annyi Sok szentek Istene cleteknek veszedelme nélkül olvashatták a Bibliát?

(4) A Pápistáknak mindenek felett kedves Hieronymusok (kit ők csak nem Cardinállá tesznek) miért inti tehát Latát arra, hogy az ő ártalan kisedd szűz leányával olvastatna az egész Bibliát? Nem de nem így szólle in Epist. ad Latam in institutione filia? Pro gemmis et serico divinos codices amet: Discat primo Psal-

terium; his se Canticis avocet; et in Pro-
verbis Salamonis erudiatur ad vitam; in
Ecclesiaste consuecat quæ mundi sunt,
calcare; in Job virtutis et patientiæ exem-
plar sectetur; ad Evangelia transeat, nun-
quam ea positura de manibus. Apostolo-
rum acta et Epistolas tota cordis imbibat
voluntate; cumque pectoris sui collarium
his opibus locupletaverit, mandet me-
moriam Prophetas, Pentatev. & Regum, &
Paralipomenon Libros, Esdræ quoque &
Esther volumina. NB. Ad ultimum NB. si-
ne periculo discat canticum Canticorum.

A drága kövek és selyem helyett szerez-
se a Sz. Bibliát: mindeneknek előtte
tanulja meg a Soltárokat, és a Salo-
monnak példa beszédiben életét ok-
tattassa; A Prædikátorban tanuljon
minden világi elmulandóságot meg u-
tálni; Jóbtól vegye a jószágos cseleke-
deteknek és bekecséges türesemnek mu-
stráját; Az Evangéliomokat kezdgye
tanulni, úgy hogy azokat soha kezé-
ből ne tegye. Az Apostolok cseleke-
detit és Leveleit mint egy folytassa be

fi-

szívébe; és minek utánna az ő szívé-
nek szekerénnyét effele kintfel meg
rakta, tehát tanulja könyv nélkül
a Profétákat, Moyses könyveit, Josuat,
a Birák, Királyok, és Krónikák köny-
veit, hasonlóképpen Esdrást és Esthe-
rét is. Végtére NB. minden vesze-
lem nélkül a Salomon Enekek Eneké-
nek könyveit is meg tanulhattya.

(5) Mind hogy maga az ördög a sz. Iráf-
sal gonoszul élt, és a vakmerőség nagy
bünének meg bizonyítására citálta. Mat.
4. v. 6. miért nem tiltotta meg tehát az
Isten a Bibliának olvasását? és némelly
Istentelen olvasónak tékozlása miatt,
miért kellene más keresztyéneknek az ő
lelkeknek eledelésben szükségét szenved-
nie; Ennek felette, hogy *hogyan*
az (mellyről Pápista Uraimék gondol-
kodgyanak magokban) *hogy azokat a*
könyveket, mellyek csak emberi szorgalma-
tosságból a Romai Vallásnak erősítésére
készítették; és mellyeket az ellenkezők
az ő Vallásoknak ékesítésére az Authorok
akarattya s fel tött czélla ellen citálnak,

N 3

és

és azokkal élnek *veszedelmeknek nem bir-
deik. sőt olvasni sem rittyák*, hanem men-
től jobban lehet, mentegetik, és minden
emberek kezében hadgyák, az elő Isten
igéjének pedig, (melly az ő értelmek fze-
rént a bünre alkalmatosságot ad,) olyan
szabadfágot nem engednek; avagy töb-
bet használé tehát az Emberi találmány az
ő Vallásoknak, mint az Istennek böltsé-
sége?

(6) Meg világosítom beszédemet: mi-
dön amaz híres Cardinálnak Robertus
Bellarminusnak Tomi, Controversiarum
némellyektől a Romai Udvarnál vádol-
tattak volna, mint ha a Romai Ecclesiá-
nak több kárt, mint hasznót tennének
(mivel azok az Eretnekek írást elő hoz-
nák) amint hogy az iránt a Peroninus
Cardináleiben is appelláltak (mellyről
Jac, Fuligattus Lib. 2. de vita Bellarmini c.
7. p. m. 128. ed. Syl. Petr. Sanct. olvashat-
ni. tehát úgy mentegeti ötet amaz Jesuíta
Theophylus Rajnaudus in Erotematibus
de bonis & malis libris P. I. Erot. 15. Li-
bris ne quibus daminterdicendum, obso-
lam

lam Lectoris fragilitatem. p. m. 122. il-
lyenképpen: Dubitatum quandoque a
nonnullis scio; an opera, de rebus con-
troverfis a Cardinale Bellarmino con-
scripta, referenda essent in hanc classem?
Constat siquidem; hæreticos posse his
Libris abuti, quæ pro ipsis referuntur ibi
legentes, dimissis cæteris? Nec dubium,
plerosque Catholicos ex lectione objecto-
rum per hæreticos, dum non satis capi-
unt subjectas responsiones, agi posse in er-
rorem; Verum hic trepidatur in timore,
ubi non est timor. Hæretici enim si per-
tinaciter volunt perire, habent satis libro-
rum, per quos pereant, non consulto Bel-
larmino: si autem virus, quod Bellarmi-
nus ex Sectariis refert, elegant malitiose,
antidoto neglecto, culpa ipsorum, & ne-
quitia est cujus reus fieri non debet Bel-
larminus. Catholicis autem nihil inde ti-
mendum, quippe qui ex opposita redar-
gutione, facile cavebunt errorem. Possit
sane Bellarminus illud S. Cyrilli Hiero-
solym. Catech. post relatas impurissimas
hæreses Manichæorum usurpare, allo-
quen-

quando Catholicum Lectorem : Pollui-
mur ista dicentes : Ne autem , aliquis
eorum , qui adsunt ea ignorantia , in for-
des ejusmodi haeticorum incidat , e-
tiam si , & os meum & Auditorum pol-
luam aures , tamen confert. Multo
enim melius est , accusandis & reprehen-
dendis aliis audire absurda , quam ex in-
finitia in eadem incidere. Longè melius
est , ut sordes cognoscas & oderis , quam
ignorans in easdem incidas. Tudni
való dolog , hogy némelyek kételked-
tenek , hogy ha a Cardinál Bellarmi-
nus könyveit ezen Classisban kellene-
né Számlálni ; Mivel nyilván vagyon ,
hogy az Eretnekek ezen könyvekkel
gonoszul élhetnek ; midőn azt olvas-
sák , a mi nekik használ , a többit pe-
dig el hadgyák. Ugy nem is kételked-
hetni abban , hogy sokan a Pápisták
közül az Eretnekeknek ellenvetéseket
olvasván és azokra tölt feleleteket jól
meg nem értvén könnyen tévelygésben
eshetnek. NB. Mert ha az Eretnekek
szánt szándékkal akarnak tévelyegni ,

ele-

„elegendő könyvök vagyon , mellyek
„öket el hitetik : NB. es a végre bár ne
„olvassák Bellarminust. NB. Ha pedig
„azt a mérget , mellyet Bellarminus az
„Eretnekekből hoz elő gonoszul ki való-
„gattyák , és NB. annak orvosságát meg
„utállyák , tehát ök abban vétkesek , és
„azt Bellarminusnak nem tulajdoníthat-
„ni. NB. APápisták is attól nem félhetnek ,
„ugymint a kik az ellenbe vetett felelet-
„ből tévelygést könnyen el tavoztathat-
„tyák , es így Bellarminus mondhatná
„sz. Cyrillussal , a Pápistákat ilyenkép-
„pen szólítván meg : Meg motskolta-
„tunk , midőn ezt mondgyuk : hogy pe-
„dig valaki azok közül , a kik jelen vad-
„nak tudatlanságból az Eretnekségnek
„mooskátul meg ne undokittassék , ha
„szintén az én Számat és halgatóimnak fű-
„lőket azoknak elő számlálásával meg un-
„dokítottam is , de az ugyan még is szük-
„séges ; Mert sokkal jobb illetlen dol-
„gokat hallani , és azokért másokat fed-
„deni , hogy sem tudatlanságból azokat

N 5

el

„el követni. Mivel sokkal jobb, hogy az undokfágot meg ismervén gyűlöllyed, mint hatudatlanul abba esnél.

Tévelyegnéké ha amaz nyavalyás hazug Bellarminus helyett (jóllehet maga nem tartotta magát hazugnak, az ő képe alatt való írás szerént) az elő Istennek ígét a *Bibliá* állitanám? Vallyon nem edgyezné minden Pápista ellenvételek ellen való mentésekkel? De én nem merem azt cselekedni, mert az Isten ígéje a Pápistáknál nintsen olyan bősfületben, mint Bellarminus szava, és a Pápista Ecclesiától az Isten annyit nem érdemlett, mint Bellarminus. Erre felelet várok.

§. 10. Ha immár az olyan pártos Lutheranusnak lelke ismérte ezekkel az elő hozott mentésekkel meg nem nyughatik, hanem az olyan csalárdságokon keferveffen sirni és fohászkodni kényszerítettik, tehát végtére a volóságos igazságot hamar fel talállya, miért hogy az ő Uj Vallása a sz. Bibliára annyira irigykedik,

és

és annak olvasását szoros célban rekeszti; cselekezik pedig azt.

(N) *Attól való féltékben*: hogy a sz. Írás az ő tévelygéseket nékiek Szemekre hánnya, és a Lutherana Religiónak kiváltképpen pártat fogja, mint Ao. 1553, Bononiai Conciliumban, öszve gyűlt Püpekök a III. Julius Pápának szabad akaratyokbul meg vallották: *Consilium omnium gravissimum est, ut quam minimum poterit, Evangelii legatur: Sufficienti tantillum, quod in Missa legatur, quamdiu Paullulo homines contenti fuerit, tamdiu res ex sententia succedere. Hic ille, in summa liber est, qui præteritas tempestates & turbines concitavit, quare occultandæ pauculæ illæ chartæ. az az. Leg jobb tanács ez, hogy a mennyire lehet, az Evangelionnak leg kissé része olvasassék: elég az, ami a Misében olvasatik, miglen az Emberék kevéssel meg elégedjenek, addig mindennek kedvünk szerént folytanak.* Egy szóval ez a könyv szerzette a háborúságot és nyughatatlan-ságot, melyre nézve méltán el titkolhatni-

N 6

annak

Annak okéért is a Lutheranusokkal nem kell a Bibliából disputatiót indítani, bogy ha az Ecclesiának nem akarunk nagy veszedelmet szerzeni. Es ez tulajdon Vallás tétele Pighius Albert Cardinálnak L. r. Eccl. Hierarch. c. 4. Cujus doctrinæ si memores fuisset, hæreticos non esse informandos seu convincendos ex scripturis, meliori fanè loco essent res nostræ, sed dum ostentandi ingenii & eruditio nis gratia cum Luthero in certamen descenditur scripturarum, excitatum est hoc, quod videmus pro dolor! incendium. Ha mi erről a tudományról meg emlékeztünk volna, bogy az Eretnekeket nem a sz. Írásból kell tanítani, és meggyőzni, tehát sokkal jobban volna dolgunk: de midőn elménk és tudományunk mutogatása kedvéért Lutherussal a sz. Írásból kezdünk disputálni, tehát jaj ez a tűz rámad, a melyet látunk. Es midőn egykorban V. Sixtus Pápa a Bibliát olasz nyelvre akarja vala fordítani, hogy kiki olvashatná, minémű jövődölések nem löttenek: Nem hallatik valae: immár az Ecclesiának

clesiának el kell veszni, (mert az Pápisták tévelygési igen nyilván volókká lennének) avagy bogy a Pápának meg kell halnia: A következő Pápák miképpen nem gátlák meg ezt a fel tött szándékot? Melly dolgot egy derek Olasz. írásából, kinek neve il Vaticano Lauguento P. 11. p. 490. (mellyet az én kedves Jó akaróm és Atyám fia amaz igen hires nevezetes bölts Doctor Vagenfeil uram meg magyarázott in Præfat. ad Tela ignea Satanæ) ide fel jedzek. p. 25. & 26. PAS. Sixtus V. qui malum cognoscebat, nec unquam alium scopum habuit propositum, quam ut dissiparet abusûs, qui in Romam & Ecclesiam fuerant inducti, cogitabat necessarium adferre remedium: transfulerat enim & postea prælo subjecerat Sacra Biblia in lingua vernacula, quod fuisset opus Sanctissimum, utilissimumque fidelibus, si illius consilium omnes amplexati essent, & Pontifices Successores invicem condemnandi eam translationem, tanquam opus hæreticum, potius in omni-

bus regnis Christianis eam divulgassent, augendoque numerum, repetitis exhortationibus quemque fidelem obstrinxissent, ut illius exemplar domi suæ teneret. MAR. Optima intentio magni istius Pontificis tam male fuit explicata, ut multi eum tanquam hæreticum traducerent. Quin adeo quidem Cardinalium cum vidisset dicta Biblia in vernacula, alta voce exclamabat: Aut peritura est Ecclesia Dei, aut iste Papa morietur. Atque, quia haud multo post illius mors consecuta est, non sine suspitione veneni, malevoli illico rumorem spargebant, istud esse miraculum cœlo demissum: prorsus quasi delictum esset, monstrare simplicibus viam cœli. GIB. Ecclesiastici, qui magna ex parte rudes sunt, nolunt ut plebei homines ipsis doctiores evadant, timent enim, ne, si hi benè Sacram Scripturam intelligant, moveant dubia & quæstiones, quibus non queant respondere, quippe scopus illorum est, cumulare opes, potiri honoribus & superiores se se reddere ipsis Principibus;

non

non vero erudire ignorantes. az az PÁS. Sixtus V. Pápa, ki a gonoszt megismervén soha egyébre nem célozott, hanem hogy Romába, és annak Ecclesiájába bé vitt gonosz szokásokat el oszlathatná, elmélkedett arról, hogy az ellen szükséges jó orvosságot szerezze: mert ő olasz nyelvre fordította, és annak utánna ki is nyomtattatta a Bibliát, a mely minden híveknek leg szentebb és hasznosabb dolog lőtt volna, ha az ő tanácsának mindnyajan helyt adtanak volna, és az utánna való Pápák egymásra nézve azt a fordítást mint egy eretneki munkát nem kárhoztatták, hanem minden Országokban a keresztyéyekkel közlötték volna, és számát szaporitván gyakorlatos intésekkel az híveket arra kényszerítették volna, hogy annak Exemplarját kiki házában tartaná. MAR. Es így ezen Pápának jó igyekezete olly gonoszra magyaráztatott, hogy ötöt fokban Eretneknek tartának, lőtt egy Cardinal látván az említett olasz nyelvre fordita-

tott

tott Bibliát, fel szóval ezt kiáltá: *Vagy az Isten Ecclesiája vész el, vagy ez a Pápa hal meg.* Es mivel hogy az után hamar meg is holt a Pápa, a mint gyánakodnak méreg által, gonosz akarói azonnal azt hirdették, hogy az, az égből esett csuda volna. Szintén mint ha bűn volna a meny ország uttyát az egyigyűeknek meg mutatni. GIB. Mint hogy a Papok jobb részent tudatlanok, nem akarják, hogy a világi emberek náloknál tudosabbak legyenek, mert attól tartnak, hogy azok a sz. Írást jól értvén olly kétséges kérdéseket tesznek, melyekre a Papok meg nem felelhetnek, mert csak ez az ő fel tött czélyok, hogy gazdagságot gyűjtsenek, bűnsületet nyerjenek, és még a Fejedelmeknél is fellyeb valók legyenek, nem hogy a tudatlanokat oktassák. Hát amaz fennyen szolló Sinnichius János nevű Lovaniai Professor in Goliathismo Confessionistarum profligato c. 24. f. m. 89. miért nem akar a Lutheranusokkal a sz. Írástbul disputálni?

Miért

Miért akarja P. Ked hogy a Lutheranusok a Pápisták ellenvaló vetekedésre inkább más fegyvert válasszanak, mint sem a Bibliát? *Bizony csupán csak azért hogy a sz. Írás nekik Lutheranusnak tetszik.* Vallyon a hitetlen pártos Lutheranusnak lelke ismereti ezzel rettenetesebben nem kinoztatik? hollott az ő mostani Vallása Tárfainak ugymint a Pápisták a Bibliától való félelmek, és az ő Bibliától való meg fosztatása ötet arról bizonyossá teszi, hogy ő ollyan Ecclesiától pártolt el, melly az Apostolok és Próféták Fundamentomán építettett, mellynek Jhesus Christus a szzeget köve. Eph. 2. v. 19. El távozott azoktól a Vallás tévőktől, kik meg máradnak az Ur Jhesus beszédében, mellyre nézve is az ő igáy Tanítványinak ismértetnek. Joh. 8. az Ur Jhesus jübaitól, kik az ő szavát balgattyák Joh. 10. v. 27. O kárhozatos el pártolás! Ellenben pedig olly hitetlen a világosságtól irtózó Ecclesiához állott, melly hasonlatos a hamis Tutorhoz, a ki, hogy a Gyermekek meg ne tudhassá Attyától maradott öröke-

röklégének gőzmagját, és az ő hamisít-
gát szemére ne vethesse az ő Atyai örök-
ségének Inventariumát láb alól felre ten-
ni igyekezik, avagy hasonló az igazságtal-
an és gonossághoz Semmit sem bíró Ty-
rannushoz, a ki álnoksággal valamelly
Várost meg vévén, hogy viszontag ki ne
üzetessék, a Város lakosát minden fegy-
verektől meg fosztja, és senkinek egyéb-
nek nem engedi, hanem csak a maga
szolgainak, kik azzal nem az igazságot,
hanem az ő dühösséget védelmezik:
Nem kétlem, az olyan pártosnak lelke
isméreti gondolkozik azon, hogy hönnet
szakadott el és hová ragaszkodott li-
gyen, és olly nagy szívbeli gyötrelmében
s inségében meg hallja amaz Christus
szavainak rettentő menydörgését: *A ki
Istentől vagyon az balgattyja az Isten be-
szédét, azért nem balgattyátok ti, mert
Istentől nem vadatok.* Joh. 8. v. 47. *A
menydörgésnek fia sz. János is hasonlókép-
pen azt kiáltja: Valaki által hágyja, és meg
nem marad a Christus tudományában,
annak nintsen Istene.* 2. Epist, v. 9. O
nyo-

nyomorult lelki isméret! melly magát
ezen Vallásában nem az Isten kegyelmé-
vel és a sz. Lélek Ur Isten világosítá-
sával, hanem az ördög vezérlésével és
hitetelésével biztathattya,

§. II. O álhatatlan Lutheranusnak kin-
lódott lelke isméreti, midőn továbbá is
eszébe veszi, hogy a Bibliának meg-
vetése az Új Vallásában onnét származik:

(2) Mivel hogy a Vallás dolgát nem
a sz. Lélek Ur Istene, hanem a Ro-
mai Pápanak ítélte alá vetni kén-
szerítették, és már ennek utánna ne kér-
dezzé többé a szent Lélektől, hanem
a Romai Pápától, hogy ha igazán hi-
szené? Az ő Vallásának bizonyos vol-
tát többé nem az Istennek változhatat-
lan igéjére, hanem az ide s tova haj-
landó ingadozó nád szálhoz hasonló
Romai Pápan kételenítették fundálni.

Hogy a Biblia nem lehet Bíró az Vallás
dolgában, valamint hogy az emberek
között is senki Bíró és bizonyfág egy-
szers mind nem lehet, és így külömfé-
gyan

vagyon a Törvény könyv, és a Biró között a mint ötet így tanította Greférus Jesuita, az egész Pápista Ecclesiának képében, ki is a Regenspurgumi Colloquiumban a sz. Léleknek a sz. Írásban való Biroi Tízit elegendőképpen nem gyalázhatta, Bailius Jesuita Catechism. q. 8. Schönman Jesuita az ő Pápista fegyver tartó ház nevű könyvében és közönlégesen minden tanítók a Pápista Vallásban. Vallyon e tudomány mellett, az olyan Pártos ember lelke ismeretinek a Pápista Ecclesia, nem tetszik Anti Christus Ecclesiának lenni.

(1) Vallyon az ő Jéssusa, kit tett a Vallásbéli vetekedéseknek Birójává? *Nem de nem a sz. Írásé? Vagyon Móysessek és Propbetájok, azokat balgassák.* Luc. 16. v. 29. Vallyon maga a Christus kit választott Birónak, midőn amaz fő Articulus, hogy ő légyen a Messiás, tractálna? A sz. Bibliát. *Há Móysesnek binnétek, binnétek nekem is mert ő felőlem írt.* Joh. 5. v. 46. Az hallottak fel támadásul való Articulusban? A sz. Bibliát. Mat. 22. v.

29. A

29. A Christusnak hűleges Tanítványi a Pogányok bé fogadásáról való Articulusban kinek engedtek a Biróságot? A sz. Bibliának. Act. 15. v. 15. Es imé ennek a Jéssus Parantolattyának, és Apostolok példájának ellene a sz. Biblia az ő ítélő székéből ki taszittatik; *Vallyon te el bittett Lutheranus ez a Processus meg elegetherie a te leked ismeret?*

(2) A te annak ellötte meg világosított elméd nem veszié észében az *eröten, kárhozatos és Isten káromló consequentiát*, mint hogy az emberek között a bizonyfág és a Törvény könyv nem lehetitélő Biró, ugy az elő Istennek ígéje is. *Eröten consequentia*, hogy az emberi erőtlenségből az Istenek tehetetlensége következik. Vallyon az Isten az olyan consequentiának módgyát nem de nem maga szegyenitette és feddette meg? *Mibe hasonlitanátok azért ti engemet, hogy hasonló volnék azok, azt mondgya az Ur.* Esai. 40. v. 25. *kárhozatos Consequentia.* Tehát ha emberi mód szerént kell az Isteni dolgokatis vizsgálai, és ha azzal nem egyez-

egyeznek, tellyességgel meg kell tagadni, úgy az Arianusoknak nyert perek vagy on, úgy mint a kik Christusnak öröktul fogva való Isteniségét tagadják; mert emberi mód szerént hallatlan és lehetetlen dolog, hogy az Atya előbb való nem volna a fiúnál, a mit Jesuita Uraimék az Arianusoknak erre felelnek, az, az ő Saját consequentiá-jokat meg hamisíttya és szégyeníti. *Istent káromló consequentia*; Mert ugyan is emberek között a bizonyfág abban a dologban, mellyről bizonyfágot téfzen, miért nem lehet Birő? Azért, hogy csatládság ne légyen a dologban, és hamis indulatból törvényt ne tégyen. Tehát a Pápistáknál a sz. Lélek Isten is olyan gyanofágban vagy on? O Istent káromló Vallás, Istent káromló hasonlítás, melly ezen punctum iránt az Corpus Juris avagy világi Törvényes könyvhöz hasonlítja a sz. Bibliát? A Corpus Juris, avagy Világi Törvény könyvében csupán csak emberi szók vadnak, mellyek azt jelentik ez avagy más dologrul mit itélhetni;

hetni; abban tfak holt bötük vadnak, *de a Biblia az Isten igéje*; melly nem tfak az Isten akarattyát jelenti meg, hanem még az embernek elméjét és lelke ismeretit is erőssen meg győzi, itt élő beszédek vadnak, *mellyek éleffebbek a két élő fegyvernél, és által hatnak, míg el választják a lehelletet a lélekről, a csontot a velőtől, és így NB. meg itélik a gondolatokat, és a szívnek indulatit, és illyenképpen definiáltya s tiszteli, a Birői titulussal a sz. Bibliát maga a sz. Lélek Ur Isten*. Ebr. 4. v. 12. Vallyon találátnaké olly élő s hatható szók in Corpore Juris, vagy a Világi Törvény könyvben? Mint illik tehát ez két-tő öszve? Többet irtam erről az én *Tiszta lelki ismeret* nevű könyvemben a pag. 236. usque 248.

Es véledé te nyomorult Lélek, hogy (holott eddig abban az Ecclesiában, mellytől el pártolsz, a Vallásnak minden *distinctionoit a sz. Lélek szájából kiminden jóra s igazságra vezérel* Joh. 16. v. 13. *hallottad*) a te lelked ismereti meg nyugfzik és meg elégfzik azzal, *ha azokat a Romai Pápa szájából*

szájából ballya, és lelked ismeretinek lecsendesítésére ezen okokat hozod elő: *ext ennekem így kell binnem, miért: Pápa dixit; A Pápa mondotta. Hogy hogy, holott te a Pápán bűnös restet és vért látz, melyek az ördög el biterésének, és álnokságának állaja vettettek?* Vallyon arra az ő végezésére az ördög nem ingerelhettee a Pápát? Hogy hogy? ha te a Pápa gyónását hallanád, hogy maga sem bizonyos, ha tévelygésnek tudománnyát még a Conciliumokban is nem hozta volna elő? Ollyan Gyónásról szóllok, minéműt XI. Gergely Romai Pápa tett, melyet olvashatsz amaz tiszteletes Franczia Theologus Launojusnal P. 3. Ep. p. 6. Hogy hogy? holott (amaz nagy hírű infallibilitással, tudni illik, hogy a Pápa nem tévelyeghet, nem gondolván sok rendbéli valóságos Pápisták meg vallyák, *hogy igen is tévelyeghet a Pápa, és Eretnek-ségben is eshetik*, a mint, (hogy a régi bizonyításokat el halgassam, kiváltképpen Alph. a Castro l. i. adv. hær. c. 4. melyekkel Schillernek, és amaz orczátlan hazug

Erber.

Erbarman Jesuitának szájokat bé dugta D. Schertzer János Adam, nekem a Christusban szerelmes Atyám, és az Evangelica Ecclesiának öröme s ékeessége, kit az Isten örökké meg áldgyon :) illy értelem-ben vadnak a Vallenburgumi Barátok in meth. p. 280.

Summi Pontificis tum fallibilitas, tnm infallibilitas inter nostros haud caret Patronis. *Mi nálunk Pápistáknál mind az meg bizonyittatik, hogy a Pápa tévelyeghet, mind pedig amaz, hogy nem tévelyeghet.* D. Volusus in Aurora Pácis p. 53. Demus cum S. Thoma, Bonaventura, Estio, Alberto Pighio, Societatis Jesu Theologos; hodie universos Pontifici etiam seorsim considerato infallibilitatem attribuire: an hæc propterea est Catholicorum omnium sententia catholice certa? Nihilo minus, Constantiensis Synodus, Alphonsus a Castro, Adrianus VI. sine nota ulla hæreseos contrarium docuere, hodièque docent non pauci Parisienses, Lovanienses, & bene multi Theologi, Germani, Galli, Belgæ, Un-

O

gari,

gari, Poloni. *Engedgyük meg mindnyájan sz. Thamással, Bonaventurával, Estius fal, Pighius Albertel, és minden Jesuita Theologusokkal, hogy a Pápanak infallibilitas, avagy hogy nem tévelyeghet, tulajdonítassék: Tebát minden Pápisták bizonyossan azon értelemben vadnaké: semmiképpen nem.* A Constantiai Synodus, Alph. a Castro, VI. Adrianus az Eretnekiségnek minden gyalázattya nélkül ezzel ellenkezött tanítottak, és még ma is tanítanak sokan a Parisi, Lovaniai, Német, Franczia, Hollandiai, Magyar, és Lengyel Theologusok közül. *Hogy hogy? hát ha nyilván való Eretnek ördögös Pápakat állíthatni elő, kiknek Eretnekiséget még a Romai Ecclesia is meg átkozta; ugymint Liberius Pápat, II. Anastasiust, Honorium, és kitsoda számálhatná őket mind elő? Vallyon az Vallás végezésiben még is csendes lehetne lelked isméréti, és bizhatole ahhoz: Pápa dixit, A Pápa mondotta, azért nyilván való igazság?*

Ha még emberi értelméd vagyon, tehát tudom, hogy még az óráti megátko-

átkozod, mellyben a sz. Lélek Isten helyett egy bűnös embert, ugymint a Romai Pápat, és midőn a Cathedrabul szól (mellyben utálatossabban tévelyeg, mint egyebűt, a mint könnyen meg bizonyíthatatik) Vallásod Birájának vallottad.

§. 12. Ha meg gondolom, az ollyan Pápista Vallásfra hajott Lutheranus lelke isméréti nek minémű állapottya legyen az ő könyörgésében, egyebet nem látok gyötrellemnél, rettegésnél és eltűrhetetlen kételkedésnél, fött a rettenetes tellyesféggel kétségbe való esésnél, mivel az ő róle tanult Pápista imadságok közül egy sem halgattatik meg.

Mert az ő új Vallása azt parantfollyá néki hogy többé nem csak egyedül az Istent, (mint az előtt a Lutheranusoknál) hanem még a meg bolt szenteket is imádgya, szükségét azoknak panaszfollja; és tőlök kérjen segétséget. Így tanít a Tridentomi Concilium sess. 25. de cult. invocat. venerat. & reliquiis sanctorum, & Sacris Imaginibus; a Romai Catechismus az

első parantsolatnak magyarázattában. Es ha a Romai Ecclesiának szokását meg akarja tartani, melly ő nálok erős Törvény gyanánt vagyon, (lásd Mart. Bresserius Jesuitának Lib. 6. de Conscient. c. 22. §. 302. tehát többet kell Máriának, mint Istennek imádkoznia! Mostan azért csupán csak az Olvasó Rosariumra avagy Pater nosterre appellálok, mellyel mintigaz Pápístaág jelével kényszerítették élni; holott a sz. Dominicusnak 1216. avagy mások számlálása szerént 1197. Elzöldöbéli talalmánnya szerént (jollehet még ennél nagyobb régiséget is tulajdonitnak annak, mint ha a sz. Gertud Aszony ennek az Imádkozásnak modgyát szerzette volna, a Jesuita Augustinus Vichmannusnál in Sabbatismo Mariano) ha az olvasó Rosariumnak igazán tökéletesnek és fogyatkozás nélkül valónak kell lenni, az Máriát száz ötvenszer imádgya, az Istent pedig tizen ötször a melly Olvasó Rosariumot külömb külömbféle Indulgentiákkal meg ajándékozták és javallották IV. Sixtus Pápa X. Leo V.

Pius,

Pius, XIII. Gergely, V. Sixtus VIII. Kelemen, mint a Cherubinus nagy Bullariumából kitetzik. Itt bizonyára az ő tulajdon lelke ismérteti fogja ötet gyötreni.

(1) *Hogy ez az Imádságnak módja csak haszontalan; Mert ugyan is miért kiáltana valakihez, és miért panaszolná az ő nyavalyáját olyannak, s miért kérné ollyantul segítséget, a ki ötet meg nem halgathattya és nyomorúságot nem tudhattya? Ez világon élő szenteknek ugyan meg beszélheti az ember nyavalyáját, és Istent imádtathattya magáért, mert azok a mi nyavalyáinkat meg érthetik, mellyre nézve Illyés Propheta is Elízseust inté, hogy tőle kérne, a mit kívánna, miglen e világon véle volna, mert az után az ő nyavalyáját meg nem tudhatná: kérj tőlem, ugy mond mit cselekedgyem veled, NB. minék előtte tőled el vitetem. 2. Reg. 2. v. 10. Használóképpen a Parisi Cancellarius Gerson János nem cselekedett esztelenül, midőn az élő kisdő Gyermekeket magáért Istenhez kiáltatta (jollehet, ha a közönséges Pápísta példa be-*

O 3

szédre.

szédre épített: *Hogy az Isten az bolondokat, Affzonyokat, és Gyermkeket leg hamarabb balgattya meg, a mint emlékezem róla, hogy Lorinus Jesuitánál in Psal. 116. v. 4. 5. vid. Voet. P. II. Disp. Select. p. m. 476. olvastam, tehát azon cselekedetit eléggé meg gyalázta) az mint P. IV. Op. Gersonis p. ult. olvashatni. Retulerunt Viri graves & fide dignissimi, Dn. Joh. Gerson ante obitus sui diem, in ea urbe, in qua tum habitabat multos collegisse parvulos, quorum tanquam Præceptor erat, quos quotidie ante summam Missam in Templum adduxit, ipse in medio eorum stans jubebat, ut verbis Gallicis post se se in hunc loquerentur tenorem: Mon Dieu, mon Createur, ajes pitie de vostre serviteur Johan Gerson h. e. Deus meus, Creator meus, miserere miseri famuli tui Johannis Gerson. Tekénzetes és biteles Ferfiak bizonyították, hogy Gerson János halála előtt abban a városban, melyben lakott, sok apró gyermekeket gyűjtött össze, kiknek mint egy Tanítójuk vála, kiker*

kiket ő mindennap a nagy Mise előtt a Templomba vit, és közöttök álván meg badta nékik hogy Franczia nyelven ez következendő szokat mondanák: *En Istenem, én Teremtőm könyörülly a te szegényszolgádon Gerson Jánoson. De a meg holt szentek miképpen tudhatták az én szükségemet kik nem mindenütt jelen valók, hogy minden helyeken, a holott a Pápisták hozzájok kiáltnak jelen lehetnének? Nem is minden tudók mert sem a szívnek gondolatit, sem pedig a belső kívánságokat és sohajtásokat meg nem érthetik: holott az Istennek lelke élő szokkal mondgya: Abraham semmit sem tud mi felőlünk, Jsrael nem ismer minket. Esa. 64. v. 16. Es ha az új Pápista kérdezi A szentek miképpen és miféle eszköz által tudhatták meg valakinek szükségét és nyomorúságát, midőn hozzájok kiált? Tehát azon titkot nagy lelki gyötrellemmel és félelemmel nyilatkoztattya ki Vallásán való emberek előtt.*

Végtevére pedig, mint hogy jobbat nem remélhet, el kell magával hitetnie: *Hogy*

ők az Istentől meg tudbattyák azt, és Istenben, mint egy tükörben minden szükségét és kívánságot meg látnak. Így oktattya őket Thamás P. 1. q. XII. Tanítványival és magyarázóival edgyütt;

De azt a Tükört nagy erővel rontya el amaz hires tudós Scholabéli Tanító Jesuita Vasquez Gábor Tom. 1. in P. 1. Thom. c. 3. & 4. p. 358. Ahonnan egyéb kiváltképpen való *jelentések is ki, terzenek*, hogy az Ur Istennek kellene azt a szenteknek meg jelenteni, hogy ez avagy amaz könyörög most néki, és szükségét panaszolja, mint Tannerus Jesuita T. 1. Theol. Schol. Disp. 2. de Deo. q. 6. dub. 8. tanit. Vallyon az olyan lelki isméret, melly az előtt Isten rendelése szerént az ő nyomorúságát mindgyárt az ő mennyei Attyának panaszolta, és mindgyárt meg halgattatott, nem szégyenlé ilyenképpen imádkozni *hogy könyörgésében Istent követnek akarja renni*, ki a szenteknek az ő nyavalyáját elő számlállya, és hogy ő Felsége előtt érte esedezzenek, azért az Isten

Isten maga infállyon. Mert egy szentekhez való imádfag is, ha csak a Pápisták értelme szerént foganatofnak kell lenni, más formán nem mondathatik, hanem ilyen képpen: Sancta Maria ora pro me: *Edes Istenem, kérlek, mond meg a sz. szűz Máriának, hogy én ötet kérem, hogy én érettem esedezzek előtted; számláld elő néki az én szükségimet, hogy ő néked ismét elő számlállya, és tőled segítséget kérjen.* Melly dolog szintén ugy tétzik ennekem, mint ha vallamelly koldus egy királytul ilyenképpen kérne Alamisnát: *Felséged mondgya meg az ő szolgájának, hogy ő mondgya meg Felségednek, hogy én szegény koldus vagyok, és Felségedtől Alamisnát kérek, Felséged mondgya meg néki, hogy ő mondgya meg Felségednek, én mondtam Felségednek hogy ő esedezzek én érettem.* Vallyon az előtt a sz. Irásbúl meg világosított, és már el hitettetett embernek Lelke isméreti kívánhaté Istentől olyan szolgálatot? Hát ha, (a mint Cárdinál Bellarminus maga is kételkedett abban)

az Isten azt nem cselekedné? A szenteknek semmi meg nem jelentetnék Bellar. de Sanct. Beat. l. 1. c. 20. §. alii postremo. Tehát világosan meg győzetik, hogy az olyan Imádság haszontalan. Ugyan is afféle olvasó Rosariumok, szentekhez való könyörgések fohászkodások mit használnak az embernek, és lelke ismérértinek mitsoda csendességére vadnak? (A mint a szentek segítségül hívásának minden oltalmazóit, kiváltképpen Jesuita Uraimékat, kik igen akarnák, ha Pápistává lennék, kérem, tudósítanak engemet arról, *miscoda eszköz által tudhattya meg Mária, és egyéb szentek, annyi sok ezer Pápistának imádságokat, és szívbéli fohászkodásokat?* Még eddig arról ő közülök senkitől elegendő s edgyező tudósítást nem vehettem. Ha immár bizonyosan nem tudom, hogy a szentek az én könyörgésemet meg halgatták, és a Biblia annak semmi eszközéről nem emlekezik, a Pápisták, közül senki állandó eszközt nem mondhat, hát hogy imádatnam

hatnám a szenteket bizodalmasan? A ki engemet nem halgat, az meg sem halgathat, a ki szükségemet nem tudgya, s meg sem tudhattya, hogy segéte az engemet.

Hát? ha a Bibliában hallya, hogy az *Israélnek szente* az olyan imádságot *meg átkozza?* és Lelke ismérérti azt mondgya neki, hogy imádságának heábalóságá mellett, az ilyen könyörgés, *Istentől meg átkoztatott és vertetett legyen?* Nem tévelygek, az ő lelke ismérérti a szenteknek segítségül való hívásakor hallya, hogy az ő Jéhusa, kit meg utált, ötet ilyenképpen szállította meg: O te pártos hittől szakadt, nem elégégésé tenéked immár te éretted való esedezésem hogy te embereknek könyörgéséhez folyamodol? Mitsoda gántot találz te oh haladatlan! az én véremben, mely te éretted Gratiát kiáltott? Vallyon nem hallanád az én mennyei sz. Atyám, ki az én vérem által engeszteltetett meg hozzád? Miért válasz-

választasz te az én Atyám engesztelésé-
re más éretted efedezőket és közben
járókat? Mikor szüntem meg én a te
éretted való efedezéstől? Mikor szün-
tem meg az éretted való szószóllástól,
hogy te immár emberektől kérsz sege-
delmet? ó balgátag! á ki Istentől va-
lamit olly eszköz által kérsz, mellyet
Isten meg tiltott, és átkozott? Mond
meg nékem, hol parantsoltam én az
egész sz. Írásban, hogy valamely meg
holt ember segítségül hivattassék, és
közbenjáró gyanánt imádtassék? Val-
lyon nem igazítottalaké minden szük-
ségidben egyenessen és egyedül csak
az Istenhez? Híj segítségül engemet a
te nyomorúságodban, és én meg sza-
badítalak tégedet, és te dicőíteni fogsz
engemet. Pſal. 50. v. 15. Vallyon én
mint örökké való böltseség az Imád-
ságnak Scholájában, midőn az emberi
nemzetet imádkozni tanítottam, nem
vitteleké tégedet mindgyárt az Isten
széke eleiben, és hogy Istenhez kiált
nem

nem parantsoltamé? Mi Atyánk, ki
vagy mennyégben. Micsoda hata-
lommal ellenkezel hát te az én nyilván
való rendeléssimmel? Avagy az egész
Bibliában, melly néked utaidban szö-
vétnekül légyen, csak egy Isten fiát is
találtálé, ki a meg holt szentek előtt
térdet hajtott volna? ki adta hát tené-
ked ezt a hatalmat, hogy a szentekhez
folyamodgyál? Atkozott légy kö-
nyörgésséddel, melly az én közben járá-
somnak kissebbségére, és sz. akaratom,
stílalmom ellen vagyom! Atkott az a
Férfiu, ki embereken bizik, és erőf-
ségét karjában helyezteti. Jer. 17. v. 5.
Nem ismerlek tégedet, távozzál eltő-
lem álnoklágnak cselekedője.

Vallyon az ollyan hitetlen pártos Lu-
theranusnak az ő olvasója avagy Pater
noster nintse *scorpio avagy kígyó gyanánt*,
melly ötet soha irtóztató lelki sérelem
nelkül imádkozni nem hadgya? Avagy
pedig reménlhetie lelke ismérétiében az ol-
lyan

lyan átkozott könyörgésnek meg halgatását?

Vallyon nem mondgyáe neki az ő az előtt olvastatott Bibliája hogy az ég bé rekeszterett, Istennek füle bé dugatott, és az olyankeppen könyörgő ember Isten színe elől vetterett. Az egeknek is el kellene ezen rémülni, igen meg rettenni és irtózni azt mondgya az Ur, mert az én népem kettős bünt cselekedett, engemet élő kút fejét el hadtanak, és magoknak imitt amott kuttakat ástanak, de azok bé omlott kutak, mellyekben viz nincsen. Jer. 2. v. 12. 13. Uram, te vagy Izráelnek reménisége mindenek kik el szakadnak te töled, meg szégyenülnek a kik el szakadnak, a földbe irattatnak bé, mert el hadták az Urat az élő viznek kút fejét. Jer. 17. v. 13. Igaz, hogy sok Pápistának lelke ismérleti a szenteknek kiváltképpen Mariának imádásában meg terheletik, és minek utánna ő közöttök a kösségnek nagyobb részét a Bálvány

vány imádas annyira el foglalta, hogy ők sokkal többet gondolnak Máriával mint Istennel, mindent Máriától, a Christustol pedig semmit sem kérnek. (A mint Tanítóiknak hitető beszédek szerént annak alkalmasint okát adgyák, *mivel minden kegyelmet, és jó tétéményt egyedül csak Máriának érdeme által nyerünk*, így ír Jesuita Christoph. de Vega Theol. Mariana n. 1725. *Valóban azok a bolond szűzek, kik a Vő légenyhez folyamodnak*, és nem a Meny Asszonyhoz, tudni illik Máriához. n. 1349. más helyeket most el halgatok) Ez előtt egynéhány Esztendővel An. 1674. Belgiumban igazságtalanságokat nyilván meg vallották egy néminémű Irásban: Monita Salutaria B. V. Mariæ ad Cultores suos indiscretos, (ezeket a Monitákat Anno 1680. a Pápsta főtéttségben fel virradt világosságtól származott szívbeli örömömből itten ujonnan ki nyomtattattam) A melly Bálványozásról való vallás tételt a Turnáy Püspök mentegetett egy kiváltképpen való

való Páttoralis Epistolában, melyet amaz böls Pápista Vallenburgi Péter is javallott: De hamar ki tetzék, hogy a főtéttség Fejedelmének többet kell a Pápista Ecclesiában szolgálni, mint a Világosság királyának. Mivel Jesuita Uraimék ennek nem ták egy Iraft (melly tellyes rettenetes Isten ellen való káromkodással) tettenek ellenében: Jesu Christi monita maxime salutaria ad discretos Cultores de Cultu dilectissimæ Matri Mariæ debite exhibendo, hanem végtére a Romai Udvarnál is annyira jutattak, hogy azon Moniták az Index Romanusba tétettek, és azoknak olvasása egy ideig elhallasztaték.

Tehát a hittől szakadt Luthernusnak nem lehet csendes lelke ismérleti, midőn láttya, hogy olyan tudományt hoznak néki elő, mellyen még a Pápistáknak lelkekismérleti is meg rettennek, és melyet igaznak nem ismérnek még sem mernek az igazságnak helyt adni, hanem a ki valóságos Pápista akar lenni, tévelygéseket és hazugságokat minden ellen mondás nélkül mint hit-

hitnek ágazatit hinni kényszerítették; Sőt ha a Jesuiták egy abroszt tartának is elő, hogy azt mint egy Patronust, vagy Isten előtt esedezőt imádgják, inkább az emberi okosságot mint a Pápista engedelmet kellene meg tagadni. Hogy meg lásd *oh nyomorult ember, hogy én tégedet oly nagy inségedben nem csufollak*, a Gretsérus Jesuitához igaztlak, ki Tom. III. de Cruce c. 3. ezen parantsolatot erőssen oltalmazza, mindön az abrosz előtt (melly Forensis Abbatiában mutatattik) térdre esnek, és azt illyenképpen imádgják: Sanctissima Dei mappa ora pro nobis. *Istennek szentiseges abrosza könyörögj érettünk.* Oh nyavalyás gyötrődött leki isméret!

Meg nem tartoztathatom magamat, hogy az olyan lelki isméretnek gyötrelmét ezen Punctum irant amaz Calvinista Valástól (melly religio a mi a szenteknek segítségül híválát illeti, a mi Vallásunknak tisztaságát meg tartotta) Pápistaságra hajlott derék Fejedelmi Authornak Catholicus Discretusnak példáján meg

ne jelentsem, melyet ő maga meg vall
 „az ő Extra-Actusában p. 110. sq. A buzgó-
 „ság annális inkább tovább tovább annyira
 „nevelkedett, hogy annak czéllját és
 „mértékét usque ad excessum nem tud-
 „hatták, úgy hogy az ő Privatum scrip-
 „tumiból a mi Urunk Annyát csak egy
 „merészelte lelke ismételivel nem kén-
 „szeríteni, ellenben penig az ellenkezők
 „előtt mint egy nehezen menthető al-
 „kalmatlan Epithetumokkal tisztelni.
 „Mert halatván arról, amit nem csak a
 „primitiva Ecclesiában a Colliridianus
 „nevű Eretnekek a sz. Epiphanius idejé-
 „ben! hanem még a mi időkben is amaz
 „Maylandi Borry Joseph, (kiis a végre a
 „Rimai Inquisitióban valósgossan
 „munkálkodott) cselekedtenek, kik
 „végtére Mariát tellyességgel Isten Af-
 „szonnyá akarták tenni! Es így a Cat-
 „holicusok részéről is mind a szentséges
 „szűz Máriának mind pedig közönfégef-
 „sen Istennek egyéb szenteinek tisztele-
 „tekben és imádásokban annyira és in eo
 gradu

„gradu jutott a dolog, hogy a sz. Mifén
 „sacramentumok ki szolgáltatásán és kö.
 „zónféges napok járásán kívül többire
 „inkább a Mediata és subaltera, hogy
 „sem az immediaté és directé való buz-
 „gósgagos könyörgésre adgyák magokat;
 „holott bizonyos és nyilván való, hogy
 „az a buzgósg, mely csak az Isten és
 „Christust illeti a leg régibb és Princi-
 „pálisabb, minek előtte valaha tsak egy
 „szent is ez életből ki mult volna, es azt
 „az Ecclesia is egyéb Isteni tiszteleti kö-
 „zött leg inkább gyakorlotta, melyre
 „nézve meg kell engedni, hogy az Isten-
 „nek szentei semmit egyebet nem tehet-
 „nek az Isten előtt, hanem a mit kö-
 „nyörgésekkel véghez vihetnek, még is
 „mind ezekkel nem gondolván, a Pá-
 „pistáknál annyira jutott a dolog, hogy
 „leg fő képpen a kösség között inkább az
 „utolsó s aláb való, hogy sem mint az
 „első és jobbik könyörgésnek módgya-
 „val éllyenek és gyakrabban a szentek-
 „nek tulajdonittyák azt, a mi helyeseb-
 ben

„ben Istennek tulajdoníthatnak. Mert
 „mi közönfősebb mint olasz országban
 „hallani : Se piace a Dio, a la Madon-
 „na, & a S. Antonio benedetto. az az.
 „*Ha Istennek tetszik, a mi édes Aszo-*
 „*nyunknak, és a szent Antalnak.* Es ugyan
 „azért annál is inkább botránkoztatnak,
 „idegeníttetnek, és keferíttetnek meg
 „a mi ellenkezőink a Protestánsok. Ho-
 „lott pedig immár nem csak sok Confra-
 „ternitásokat, hanem egész religiosus
 „szervezeteket is arra intéztek ; fött bizo-
 „nyos Főrendek, Republicák, és egyéb
 „fellegben való Urak kiváltképpen való af-
 „felékben álló (az ő vélekedések szerint)
 „ahitatoságra és buzgóságra adták ma-
 „gokat, és arra kötelezték, hogy afféle
 „buzgóságokat inkább inkább solennis
 „esküvésekkel, testekkel, lelkekkel, min-
 „den Jóságokkal mindenkor manute-
 „neálni, védelmezni, és promoteálni,
 „igyekeznek, még pedig úgy és azonkép-
 „pen, hogy ha szintén a Conceptio im-
 „maculata Beatae Mariæ Virginis még de
 fide

„fide nem deklaráltatott, és a Dominica-
 „nusok vélekedése szerint nem kárhozza-
 „tott is, még is annyira jutott a dolog,
 „mint ha szintén végben ment volna.
 „Tehát ezen circumstantiák szerint, mi-
 „tőda reménység marad hátra a Prote-
 „stánsok elméjének csendesítésére, és ez
 „iránt való meg edgyezésre? kiváltkép-
 „pen ha még amaz nem igen próbált sok
 „csüddékről, látásokról és jelenésekről va-
 „ló sokakban igen ellenkező értelmű ké-
 „pek és Fabulák hozzá járulnak, mely-
 „től még a jobban intentionatus Pápista
 „bátor szívének is rossz kell lenni. Csak
 „lássa valaki közönfősebben a Controver-
 „siákban, és kiváltképpen amaz igen
 „buzgóságos jó tudos nagy elméjű Ca-
 „musius nevű Bellay Püspök igen jól
 „íratott Authornak, Replique sur l'hon-
 „neur qui se doit a la S. Vierge Mariæ.
 „az az. A mi Urunk Annyát illető
 „tisztetel felől, a Parisi Reformatus Præ-
 „dikátor Carl. Drelincourts ellen az iránt
 „ki adatott írásban. Ugyan is az olyan
 Præ-

„Præpostnak, és minden Pápista Con-
 „troversistáknak az után olly fok és ki-
 „mondhatatlan munkájok vagyon, en-
 „nek avagy amannak mentegetésében,
 „hogy gyakorta csak nem felben had-
 „gyák, és edgyet s mást dissimulálván a
 „sinceritástul kényszerítettnek el távozni;
 „Es ha szintén mondgyák is, hogy csak
 „privatus személyeknek vélekedések, &
 „quod unusquisque in suo Sensu abun-
 „det, és hogy így kellene érteni, és a
 „kösségnek magyarázni: De az a felelet
 „vagy inkább csak mentőleg meg nem elé-
 „getheti azokat, kik affélet nem külöm-
 „ben mint illetlen heába valósfágot örö-
 „mezt tapasztalhatóképpen félre tenné-
 „nek, és a mienket más állapotban hely-
 „heztenék. De talán itt valaki kérdez-
 „hetné, honnan származnak tehát mind
 „örökké, olly alkalmatlanfágok? Fele-
 „let. NB. Az ellenség cselekedte azt, és
 „majd nem egyebűnnen származnak,
 „hanem egyedül s leg főképpen az Eccle-
 „siának felette való nagy gazdagfágából.

Mert

„Mert a mint sz. Bernhard vallya, és
 „mondgya, nem egyéb rontotta el a Pa-
 „pokat, hanem az Ecclesia gazdagfága,
 „s onnét származott az Ecclesia mérge,
 „midőn a Püspökök, és alább való Papok
 „nem a lelkiekre, hanem a testiekre ad-
 „ták magokat, és Tiszteket többé nem
 „személyek szerént vitték véghez, az
 „honnét annak utánna minden restség,
 „tudatlangfág és rendeletlenség csúszott
 „bé mellyek osztán ezeket az Isten Eccle-
 „siájának drágán esett veszedelmes szép
 „gyümölteit szerzették, hogy azt immá-
 „ron inkább panaszolhatni, hogy sem
 „mint orvosolhatni. NB. Mivel az Ec-
 „clesiának authoritása immár annyira el-
 „batalmazott, kiváltképpen a Dél országai
 „Natiónál, és annyira jutott a dolog NB.
 „hogy az ember majd Eretneknek tart-
 „tik, ha szintén Protestáló Szándéka volna
 „is, a ki csak azt mondgya is, az mit
 „amaz Esztendőitől fogva meg holt Isten-
 „sfelő, tudos, nevezetes Scribens Godeau
 „Antal, Venci és Gráci Püspök írni me-
 részlett,

„relzlett, és az mellyet ide fel jegyzeni il-
 „letlennek nem tartottam, tudni illik,
 „midőn az a Præpost de Cultu B. Mariæ
 „Virginis Szólván, in vita S. Caroli Baro-
 „mæi p. 105. in terminis mondgya: A
 „Devotio avagy buzgólag napról napra
 „nevelkedett, és a kölségnek tudatlanfága
 „annyira öregbedett hogy abban sok ex-
 „cessusok lőnek, úgy hogy meg kellették
 „vallani, hogy midőn Lutherus és Calvi-
 „nus Eretneksége ez vilagon meg jelen-
 „nék, az iránt való Superstitio olly nagy
 „vala, hogy az ollyan fohászkodások
 „nemzettek azokat, kik jól tudgyák az
 „Urnak Annjához illendő tiszteletnek
 „határát.

§. 13. Jóllehet *Christus Urunk a Gyónást*
lelki vigasztalásra, bűnök kötelebül és
 lelki ismertetbéli kinoktól való meg szaba-
 dulásra rendelte, mindazonáltal a hittől
 szakadt Lutheranus a Pápista Gyónó szék-
 ket nem különben találja mint egy tömlő-
 zőt, mellyben az ő lelke ismérési iszonyú
 kinokkal gyötrettik és csigáztatik. Mostan
 a fülbe

a fülbe sügó Gyónásnak gyötrelméi nem ho-
 zom elő, holott a Pápista Ecclesiában
 minden halálos bünt, és annak nemét meg
 kell vallani. Es ha a Tridentomi Conci-
 liumnak a Biróul és Orvos Doctorrul va-
 ló hasonlatosságának nyert perek léssen,
 tudni illik, hogy a Biró nem te-
 het itéletet a vetkes cselekedetről,
 hogy ha azt nem tudgya: S az Orvos Do-
 ctor sem gyógyithattya meg a beteget,
 ha nyavalyáját meg nem jelenti; hason-
 lóképpen a bűn sem bocsáttathatik meg,
 ha azt az ember meg nem vallya. Így
 szól az Tridentomi Concilium Sess 14.
 de Pœnitent. c. 5. de Confessione: Ex
 institutione Sacramenti pœnitentie jam
 explicata universa Ecclesia semper intel-
 lexit, institutam esse etiam a Domino
 integram peccatorum confessionem, &
 omnibus post Baptismum lapsis jure di-
 vino necessarium existere, quia Domi-
 nus noster Jesus Christus e terris ascen-
 surus ad cœlos. Sacerdotes sui ipsius Vi-
 carios relquit, tanquam Præfides & Iu-
 dices,

dices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles reciderint, quo pro poteſtate Clavium remiſſionis aut retentionis peccatorum ſententiam pronucient. Conſtat enim Sacerdotes judicum hoc incognita cauſa exercere non potuiſſe, neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere duntaxat, & non potius in ſpecie ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraffent.

Ex his colligitur oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem diſcuſſionem conſcientiam habent, in Confeſſione recenſeri, etiamſi occultiffima ſint illa, & tantum adverſus duo ultima Decalogi præcepta commiſſa, quæ non nunquam animum gravius ſauciant, & periculoſiora ſunt iis, quæ in maniſeſto admittuntur. Nam venialia, quibus a gratia Dei non excludimur & in quæ frequentius labimur, quanquam recte & utiliter citraque omnem præſumptionem in Confeſſione dicantur, quod priorum ho-

minum

minum uſus demonſtrat taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari poſſunt. Verum cum univerſa mortalia peccata, etiam Cogitationes, homines iræ filios & Dei inimicos reddant, neceſſum eſt, omnium etiam veniam, cum aperta & verecunda Confeſſione a Deo quærere. Itaque dum omnia peccata, quæ memoriæ occurrunt Chriſti fideles conſiteri ſtudent, procul dubio omnia divinæ miſericordiæ agnoſcenda exponunt: qui verò ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea, etiam eas circumſtantias in Confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant, quod ſine illis peccata ipſa neque a pœnitentibus integrè exponantur, nec Judicibus innoſcant. Et fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis pœni-

P 2

ten-

„és Iſten ellenſégivé téſzik , tehát ſzüke-
 „ges , hogy az ember azoknak bocſá-
 „tyát nyilván való ſzemérmes gyónáſſal
 „Iſtentől kérje. Annak okáért mivel
 „minden bűnököt , mellyeket tudnak az
 „hiv keresztények meg vallani igyekez-
 „nek , tehát minden kétféle nélkül hogy
 „az Iſtennek irgalmaſſágátul meg ismer-
 „teſſenek elő ſzámláltatnak. A kik pedig
 „külömben cſelekeſznek , és a bűnt tud-
 „va el halgattyák , azok az Iſten kegyel-
 „meſſégének ſemmit ſem gyónnak meg,
 „a mi a Paptól meg bocſáttnak. Mert
 „ha a beteg ſzégyenli az Orvosnak nya-
 „valyáját meg jelenteni , amit az Orvos
 „nem tud , azt nem orvosolhattya.
 „Annak felette az is végeztetett , hogy a
 „Gyónásban még azokat a circumſtan-
 „tiákat is meg kell vallani , mellyek a
 „bűnnek , nemét változtattyák , mert a
 „nélkül ſem a poenitentia tartoktul tel-
 „lyeſſen meg nem vallattatnék a bűn , ſem
 „pedig a Biráknak értéſekre nem lenne;
 „és lehetetlen , hogy a bűnöknek nagy
 volta-

„voltárol ítéletet teheſſenek , és a poeni-
 „tentia tartókát a meg érdemlett bűnte-
 „téſſel büntethetſék. Mellyre nézve az
 „okofſág ellen vagy on , midőn az tanít-
 „tatik , hogy ezek a Circumſtantiák he-
 „nyelő találtattak , vagy hogy egyedül
 „cſák azt kellene meg gyónni , tudni illik,
 „hogy valaki vétkezett Félebaráttya el-
 „len.

Hát ha elméjének erőtleneſége miatt a
 gyónásban leg nagyobb bűneit azoknak
 elő ſzámláláſakor el felejtette ? hiſzem
 azokat *írásban nem meri bé adni* , és bű-
 neiről iratott laiſtroma ſemmi abſolutiót
 nem nyér , mint a Romai Catechismus
 P. II. c. 5. de Poenitentia Sacramento , qv.
 44. p. m. 396. es Diana P. 3. T. 4. R. 127.
 (hanem ha taláztatnék olly ſzemérmes
 ſzüz leány , ki nagy ſzemérmeteſſége miatt
 bűneit ſzégyenletiben meg nem valhatná,
 tehát bűneinek irott laiſtromát nyujthat-
 ná a Paternek , mellyet a Pater el olvas-
 ván , azt mondhatná nékie : De hiſce
 me accuſo ; ezen bűnökről vádlom ma-

gamat ; a mint Suareziusbul , Vasqueziusbul , Lugobul , Laymannusbol a Busenbaum Jesuita p. 744. citállyá) tanítanak. Hát ? ha a mindenkor busuló s az ördögtől ostromoltatott lelki ismeret az Exament, avagy maga meg vizsgálását elégtelennek tartaná , és azt mondaná , hogy a gyónó személy életét jobban meg vizsgálhatta , s arra nézve több bűneit valhatta volna meg , a melly kételkedésre a Romai Catechismus l. c. q. 42. p. 195. alkalmatosságot ad , tehát így az Absolutio azonnal elvész , és a lelki ismeret a Pápista iskolában meg győzetik , hogy bűneinek semmi bocsánattyát nem nyerte.

Mert valamely bűnöket tud , és meg nem vallya , azok meg nem bocsáttatnak.

Azokat a bűnöket , mellyek a gyónás után jutnak észében , a Gyónásban , meg nem gyóná , mivel hogy el felejtette.

Tebát azok a Paptól meg nem bocsáttattak. De edgyik bűn sem bocsáttathatik meg fogamatossan a másik nélkül a Moralisták-

ralistáknak közönséges tudományok szerént , lásd meg Vincentius Brunus Jesuitát de Sacramento Pœnitentiæ.

(2) Nem hozom elő a *fertelmes selette botrányoztató Gyontató Paternek Examenére*, a Lutheranus Gyónó székben egyben aránt Isteni felelemre , és Istennek színe előtt való szemérmetesfégre szoktatott lelki ismeretnek miképpen kell el rémülnie : Midőn példának okáért az Asszonyi állat a Gyontató Patertől arról kérdezik : *De jaj irtószom amax Sodomita kérdéseket ide írni , es azoknak elő számlálásával senkinek botrányozást nem tévzek , bőven olvashatni azokat afféléknk ördögös Találójánál*, ugy mint Burkardusnál Decr. L. XIX. Az értelmesebbeknek Vincen- tius Brunus Jesuita könyvéből de Sacramento Pœnitentiæ p. m. 31. elő hozom , holott is így taníttya a Gyontató Patert in Examine 6. & 9. Præcepti a Gyónó embert kérdeni : An usus sit verbis lascivis & inhonestis cum intentione peccandi , vel provocandi alios ad peccatum , & an

libenter & cum voluptate audiverit hujusmodi colloquia? An actu peccaverit cum foemina, idque cum virgine, vel conjugata? an cum consanguineis vel affinibus? An commiserit peccatum contra naturam cum aliqua persona? An peccaverit cum personis Deo consecratis, vel per ordinem, vel per votum? aut an qui peccat habeat ordines Sacros, vel votum castitatis? An inhonestè attigerit bestias, vel aliud peccatum cum iis commiserit? An in se ipsum peccaverit peccato mollitiei, & num eo tempore cogitavit de aliqua persona cum intentione peccandi cum illa? nam tali casu sunt duo peccata mortalia. An impudicè attigerit foeminas, vel adolescentes, aut permiserit se tangi ab aliis? Et de amplexibus osculis &c. Az Ur fedgyen meg tégedet Sátán! elhízem hogy Sodomában és Gomorrában sem hallatott olyan discursus, a mint a Pápista Gyontató Pater beszél az Gyónó szemellyel a Gyónó székben. Mond meg

te hittől szakadt pártos Lutheranus találzá itt lelked ismértetnek nyugodalmat?

Hanem

(3) azt kérdezem a pártos Lutheranus-tól, hogy a Pápista Gyontató székben bizonyos leberté büne bocsánatjáról? mint hogy a Pápista Vallásban így tanittatik: Quando Confessio invalida? A Gyónás mikor haszontalan és erő nélkül való? Id contigit ex duplici capite: Primò, ex parte Confessarii, si jurisdictionem non habuit, vel certè impeditam per censuram; vel si formam substantialiter vitia-rit, vel non intendit absolvere, vel peccatum nullum intelligit; ez kétséle okokból történik: Eofoz a Gyontató Pater részéről, midőn arra nimsen batalma, avagy azt Censura által el vesztette, vagy ha az Absolutior egészen el nem végezte, vagy nims absolvására való igyekezete, vagy a bünöket nem ériette. Valahány szó, mind annyi lelki ismértetnek töre, mellyet pedig mint Pápista Oskolával edgyező vélekedést a Buienbaum Jesuita

elő hoz Lib. 6. Tract. de Poenit. At. IV. p. m. 746. edit. dec. *Hát (1) kifodá jeleni meg tenéked*, hogy a te Gyontató Paterednek vagyóné az ő fellyeb való Tisztitól a Gyónásnak meg halgatására való hatalma, és ha szintén azt tudod is, az (2) ő titkos el halgattatott Censurájárol kifodá tudósít tégedet? (3) Lelkednek nagy búfúlásával meg nem értheted, hogy az Absolutiot tellyessén végben vitte? 4) Vallyon bé nézheté szívébe, hogy ha volté bűneidnek bocsanattyára való szándéka, mást nem beszélé szája, hogy sem a mit szíve gondol? avagy (5) tudhatodé, hogy értette bűneidet? vagy olly tudósé, hogy vétkeid között külömbféget tudna tenni: *mert ha a Gyónzó Pater olly tudatlan, hogy az balálos és az meg bocsanható bűnök között nem tud külömbféget tenni*, tehát Toletus mondása szerént annak Absolutiója haszontalan. Soha, mind addig, miglen a Pápista szívnék vizsgálójává nem lezend, hogy a Gyontató Paternek szívébe láthatna; nem

nem lehet bizonyos arról, hogy az ő bűnei csak egy Absolutio által is meg bocsáttattak volna. De mit tartlak én tégedet *obte el csábítottatott Lutheranus* fok kerengő beszéddel, *bízem magam meg vally.*

(4) A Pápista religio: akár menyit gyonnyal, és az ő vélekedések szerént igaz, fogyatkozás nélkül való absolutiót nyerjis a Gyónó székben; de mind az által, sem te, sem más csak egyetlen egy Pápista ember sem lehet bizonyos a Pápista Vallásban, a bűn bocsanatról, és Isten kegyélméről. Így tanít a Tridentomi Concilium Sef. 6. Can. 13. Si quis dixerit omni homini ad remissionem peccatorum assequendam, necessarium esse, ut credat certò & absque ulla hesitatione propria infirmitatis, aut indispositionis, peccata sibi esse remissa, anathema sit! Ha valaki azt mondgya, hogy minden Embernek bűne bocsanattyának meg nyeresére szükséges légyen, hogy bizonyosan

és gyaroltságának minden kételkedése nélkül hidgye bűneinek bocsnattyát, átkozott legyen ! Es ugyan azon Sefioban cap. 9. Nullus scire valet certitudine , cui non potest subesse falsum , se gratiam DEI esse consecutum. Egy Ember sem tudhattya igaz hitnek bizonyos voltával , mellyben semmi hamisság nintsen , hogy Isten kegyelmét meg nyerte volna. Es Cardinál Bellarminus L. III. de Satisf. c. 2. f. m. 239. Tom. IV. Controv. Status igitur Quaestionis , si absque ambiguitate constitutur , hic erit : Utrum debeat , aut possit aliquis sine Speciali revaluatione certus esse , certitudine fidei divinæ , cui nullo modo possit subesse falsum , sibi remissa esse peccata. Tehát itt minden kétféges beszéd nélkül ez leszzen a kérdés : Hogy ha valaki kiváltképpen való meg jelentés nélkül s az igaz hitnek bizonyos voltával , mellynek semmi hamisságot nem tulajdonithatni , bűne bocsnattyáról bizonyos leheté,

és

és arra felül Cap. 3. Hac sententia ferè est communis omnibus Theologis , qui docent , non posse homines in hac vita habere certitudinem fidei , de sua iustitia , iis exceptis , quibus Deus speciali revaluatione hoc indicare dignatur , Minden Theologusoknak ez a közönséges edgyező értelmek , kik azt tanítták , hogy az embernek ez életben nem lehet semmi hitbéli bizonyossága az ő meg igazulásáról , azokon kívül , kiknek az Isten kiváltképpen való meg jelentés által akarta meg jelenteni. Használóképpen Bresserus Márton Jesuita is Lib. 2. de Conscientia c. 13. p. m. 149. Citra specialem revaluationem nemo potest esse certus certitudine fidei , de bonitate conscientiae suæ , seu statu praesentis gratiae , nedum futurae gloriae. Est omnium Catholicorum sententia : Egy ember sem lehet kiváltképpen való meg jelentés nélkül bizonyos arról , hogy jó lelke ismereti , legyen , hogy ha Isten kegyelmében vagyóné , és végre

végre idvözülé. Es ez minden Pápi-
stáknak közönléges értelme.

Oh én Istenem! oltalmaz engemet
a te szerelmedért olyan religiotul, az
melly maga is örömezt meg vallya, hogy
engemet az Isten kegyelme felől bizo-
nyossa nem tehet, fött még átkoz enge-
met midön az ő Vallásokban minden ké-
telkedés nélkül el hitetem magammal,
hogy Istenemnek kegyelmében vagyok,
Más bizonyos vigasztalást tudok én az
Evangelica Ecclesiában, melly sz. Pállal
Istennek kegyelme, és bűneimnek bo-
csánattya felől olly bizonyosa téstzen,
hogy Istenes bátorságból, és hitemnek
bizonyos voltából, hogy Isten minden
bűneimet meg bocsátotta, s mint egy
fölyhőt el törölte, még az ördögöket
is ki hihatnám pokloiból, hogy enge-
met bár csak edgyetlen egy vétkemről
vádollyanak. *Ki fog vádolni, Isten az,
a ki meg igazít.* Rom. 8. v. 33. Az igaz
Evangelicus Gyóno Embernek a szívében
azt *kiáltja a sz. Lélek: Abba, édes atyánk,*
és

*és bizonyosságot téstzen az ő lelkének, hogy
ő minden bizonynyal Istennek fia.* Rom.
8. v. 15, 16.

§. 14. Es ollyan nagy gyötrellemmel
mégyen ki a Pápistafágra hajlott Luth-
ranus ember a *Gyóntató székéből*. De
csendesebbé lelke ismérteti az *Ur Vatsó-
rájával való élesben?* Vigabban mégyené
az *Oljárhoz?* De bizonyára ismétlen
itt is csak pokolbéli kinokat talállok, és
hogy a pártos Lutheranus azzal való élé-
sével bizonyossan *kárboxarot eszik magá-
nak*. Mivel arról minden kétség nélkül
bizonyos, hogy Christus Urunk szerzette
az Ur Vatsórát, és annak a rendelés-
nek Ura légyen: Hogy pediglen két szín,
ugymint kenyér és bor alatt az ő sz.
Testét és vérést szerzette, a Pápisták
magok is meg vallyák, hogy maga an-
nak edgyik színét sem hadta el, hanem
az egyfzeri szerzésnek módgya mellett
álhatatosán meg maradott, és tudva is
vagyon nála sz. Pál Apostolnak gyakran
emléttett jelentéséből, s az Apostoloknak
és

és az egész Ecclesiának meg másolhatatlan követéséből hogy a Pohárban is részesüllyenek, kik részefek a meg áldatott kenyérben, az ő Papja akár mely halkal és suttogva olvassa a szerzésnek és áldásnak igéit, de semmiképpen el nem tagadhattya. Még is a Pápísta óltárnál keserves szemmel kell néznié, hogy a Jeshus Vatsorájával különben élnek, hogy sem mint Christus Urunk rendelte, szánt szándékkal változtattyák az Urnak akaratyát, meg fosztyák ötet és más világi embereket a Pohártól, és a meg áldatott Pohárral edgyütt a Jeshusnak drága sz. Vérétegy általlyaban nem akarják adni. Itt szerzésnek igéire és igazságára nem appellálhat, mivel a Romai Ecclesia, nem akar az alá vettetett lenni. Mivel nyilvánlagossan így gyálazza azt Constantiai Concilium Sess. XIII. Generale Concilium declarat, decernit & definit contra hunc errorem (de Communione Laicorum sub utraque specie) quod licet Christus instituerit & suis Discipulis administraverit sub utraque specie Panis & Vini hoc venerabile Sacra-

men-

mentum, I amen hoc non obstante &c. jöllehet Christus az Ur Vatsoráját két szin, az kenyér és Bor alatt szerzette, és az ő Tanítványinak osztogatta, mind azon által mi azxál semmit sem gondolunk. &c. A Tridentomi Concilium Sess. 21. c. 3. Insuper declarat sancta synodus; Quamvis Redemptor noster, ut antea dictum est, in suprema illa coena hoc Sacramentum in duobus speciebus instituerit & Apostolis tradiderit: tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi: ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam speiem solum accipiunt. az az. Annak felette azt végezte a sz. Gyülekezet, hogy jöllehet a mi Meg Váltónk mint fellyebb is meg mondatott, a vég Vatsorában a Sacramentomot két szin alatt szerzette, s osztogatta az ő Apostolinak, mind azon által meg kell vallani, hogy csak edgyik szin alatt is egész Christust és igaz Sacramentomot vérsen az ember,

ember, és annak okaért a mi gyűlöltét illeti, idvősségére szükséges kegyelemtől az által meg nem fosztatik, a ki egy szin alatt él azzal.

Ugyan is a *Pobár immár örökké el veszett és el lopatott*, s ha szintén az halál kinyaiban s leg nagyobb szükségében kívánná is azt, de magát azzal femmiképpen nem vigasztalhatná. Így tanította őtet Fagundez de Præcept. Eccl. Præc. III. l. 3. c. 4. n. 20. Pitiganus in 4. sent. To. 1. D. 8. q. 3. 16. Svarcz. in III. Disp. 80. §. 3. *Hogy ha valamely világi ember halálos betegségben az otyát el nem nyelhetnéis, még sem kellene a vérnek színét nékie adni, sőt inkább úti költség nélkül kell őtet bagyni, mint sem az Ur Vátföráját nékie két szin alatt szolgaltatni.*

Az Oltárnál úgy vélem ilyenképpen kinozza őtet lelke isméreti: *O te bittől szakadt, mond meg: Mifsoda az ember, banem csak nyü, mifsoda az embernek fia, banem csak féreg, hogy meri bát az idvőségnek Isteni eszközit, és az élő Istennek*
Testa.

Testamentom a meg másolni? Hiszem csak világi hallandó bünös alá való ember Testamentoma fem másoltatik meg; hát vak vagyé? s nem látodé, hogy ebben a Vallásban, ennél az Oltárnál az élő Istennek, és királyok királyának Testamentoma hitetlenül meg csonkittatik, és igen alá valónak állittatik! O te pártos, remenlhetfze ezen Ur Vátförájánál valami vigasztalást. Valameddig te az Isten ígéből meg nem mutathatod, hogy az embereknek hatalmok legyen Istennek gyalázattyára, és az ő rendelésének fel bontására, s az ő fz. akarattyának meg másolására; Valameddig meg nem bizonyithatod, hogy az emberek bölcsébbek az Istennél, mind addig nagy reszketéssel élfz azzal a Vátförával egy szin alatt, és a mellett Istennek rettenetes boszu állásával, s az pokolnak ifzonyú kinnyaival kell magadat biztatnód. Tavozzá! el te tudva és szántszándékkal való méltatlan vendég az Urnak Afztalától! ki ezen csonka Sacramentominal való éléfeddel csak

csak Istenedet csüölöd? Nem de nem emlékezelé sz. Ambrusnak amaz igen helyes mondásáról: in I. Cor. II. Tom. 5. Opp. f. m. 276. Indignus est Domino, qui aliter celebrat hoc mysterium, quam ab eo traditum est, non enim potest devotus esse, qui aliter sumit, quam datum est ab Autore:

*A ki azt méltatlan veszi,
Élet helyett az balált nyeri.*

Miképpen kell az ő lelke ismeretinek fo-
hajtozni, midőn a Pápista Ecclesiát az ól-
tárnál nyilván való hitetlenségen és ál-
nokfélon kapja, holott a *Mises Papok-
nak*, és az hatalmas királyoknak, ugy
mint az *Angliai királynak* (midőn még a
Rimai iga alá vettetett volna) VI. Cle-
mens Pápa in Bulla ad Regem Angliæ Dia-
na Antalnál in Summa P. I. p. m. 229. *A
Erinczia királynak*, lásd Gramondust
Hist. Gallicæ I. I. p. m. 18. és Petrá Sanctæ
notas in Molinaum c. 4. Sect. 5.) mint a
két szín alatt való elést meg engedte, ő
néki pedig nem akarják meg engedni.
Vally-

Vallyon az ő elmékedési nem így vádol-
náké egymást? A Romai Ecclesiának
decretoma vallyon erősebb fundamen-
tomon vagyóné építve, mint sem
Christus mondása: hogy a kenyér-
ben a Jésus Christusnak vére is Sacra-
mentomi módon adassék. Miért isz-
nak hát a Papok és királyok a Pohár-
ból is? Heába cselekezik azt, és így
a Jésus vérének kétszer isznak, egyszer az
kenyérben, másodszor a Pohárból?
Avagy nagyobb erő, s hatalom, és ha-
szon vagyóné a két szín alatt való élés-
ben? A mint Vasquez Jesuita Tom. 3.
P. III. Disp. 212. Hurtad. de Euchar Disp.
10. dist. 6. Diana. P. IV. T. IV. R. 79. &
P. V. T. XII. Resp. 29. azon értelemben
vadnak, hát a *Fegedelmeknek*, nagy *Urak-
nak*, és *Papoknak* a Jésus kintseiben, men-
nyivel vagyón nagyobb részek mint nekem?
Hiszem Isten előtt nintsen személy válogatás.
Act. 10. v. 34. 35. Jésus a szolgát
szintén ugy illeti mint az Urat, mert a
Christus kereszte alatt nintsen sem fido,
sem

fem Görög ; itt sem szolga, sem szabados, sem Férfit sem Asszonyi állat, hanem mindnyájan edgyek a Christusban. Gal. 3. v. 28. O te gonosz hitetlen Anya, kinek kebeléhez mostan folyamodtam, miért hagyod magadat Jézus akarattya ellen a külfő tekintettől meg vakittatnod? és a szegényektől a leg drágáb kegyelemnek kintjét, az Isten vérenek pohárát lopod? ellenben pedig a gazdagoknak és világi hatalmasoknak nagy örömet nyujtod ; Add vissza nekem hitetlen azt a Pohárt, melyet az Ur Jézus minden igaz Ástali Vendéginek Testamentomban hagyott, másként én tégedet a Gelasius Pápa parantsolattya szerént Ecclesia lopónak szidlak, ki a Pohárt el lopja, (mert így ír Gelasius Pápa de Consecrat. d. 2. c. Comperimus! Comperimus, quod quidam, sumpta tantummodo Corporis Sacri portione, a Calice Sacratu cruoris abstineant; aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur. Quia divisio unius

ejus-

ejusdemque mysterii sine Grandi Sacrilegio non potest pervenire. *Ertetnek, értetnek! hogy némelyek csak a sz. testet vevén, a meg áldatott vérnek pohárát nem veszik? vagy egész Sacramentommal éllyenek, vagy attól el tiltassanak. Mert egy titkos szentlégnek egymástól való elválása, nagy szentlég lopás nélkül nem lehet. Manichausi, s ördögös Meny Asszonynak nevezlek, ki az ő gyermekeitől te meg vonta a Pohárt (lásd Leonem M. in Serm. Quadrag. IV. Augustinnust Faustus ellen L. 20. 12.) O nyavalyás lélek!*

De állj meg egy kevesé te kinlódó s nyögő pártos Lutheranus, azzal semmit használsz, mert Franciscus Torrensis Jesuita amaz S. Angeli Cardinálnak Istent káromló szavaival tenéked meg felel: *A mérges Pohár (calix venenatus) nálad semmit sem használ. P. Svave. Hist. Conc. Trid. l. 6. p. m. 475. Schönman Jesuita ezen ördögi szókkal el igazít tégedet: A Pohár melyet te kívánsz oly borral töltyes,*

melly

nyei sz. Atyát, ki erőssen esküszik, hogy a melly igazán Isten ő Felsége, úgy nem akarja a hallandóknak örökké való halálokat. Ezechiel Proph. 37. v. 11. hanem hogy idvőtlégeről bizonyos legyen, edgyetlen egy fiát zálogul ajándékozta néki: és a melly igazán adta fiát halálra érte, olly igazán kívánnya a meg halónak örök boldogságát; ha Fiának nem kedvezett, mi módon nem adna az ő Fiával mindenenket. Rom. 8. v. 32.

Eleiben állitták a meg halónak a Véres Jესust, miként ajánlya ő a meg halónak az ő drágalatos érdemét, sz. igazságot, ártatlanságát, az ő tisztító sz. Vérenek minden csepeit, mint bizonyos idvőtlégről való biztatást, az ő meg nyilatkozott sebeit az ördögnek minden ostromlái ellen nyujtja és azt kiáltja: En Galambom, ki lakozol imex közöklának basadókiban, mutasd meg nekem a te orczádat. Enekek Enekének 2. v. 14. a mellet ötöt ezzel erőssen biztatván, hogy ha ezt igaz hittel

hittel meg fogja, bizony elnem vész, hanem örök élete lesz. Joh. 3. v. 16.

Eleiben adgyák a sz. Lélek Ur Istent, ki bizonylást tesz az ő lelkének, és ötöt bizonyossá teszi, hogy ő minden bizonynal az Istennek fia, Istennek örökőse, és a Jესus Christusnak örökös társa. Rom. 8. v. 16. Vallyon illyen három bizonylagnak a meg haló Lutheranus nem hinne, és szemeit nagy lelki örömmel nem hunná be?

Mint vagon tehát néked dolgod ki múltadban *őb pártos Lutheranus!* Vallyon Pápista Vallásodban remélnhetze illy csendes, édesléges boldog ki múltát? Schönman Ur am az ő győzhetetlen Fegyver tartó házának elől járó beszédében azzal dicsekedik, *hogy jó legyen Lutheranusnak élni, Pápistául meg halni.* Kérkedik Cornelius a Lapide in Prov. 15. f. m. 393. hogy Franciscus Maria Olgniensis, Pétrus Akantara kiváltképpen való jelentés által (mellynek bizonyos volta felette igen kétséges) idvőtlégek felől bizonyosokká tétettek. En pedig minden igaz Pápistául

státul azt kérdezem, merészelé csak edgy-
telen egy Pápista Pap is a betegnek ágya
elében állani, hogy azt idvőssége felől bi-
zonyossá tegye? avagy az hallandó reménl-
hetie minden kétség nélkül lelkének idvő-
ségét? A Római Ecclesia villámással és
mennydörgéssel fenyegeti az olyan meg-
hálo embert, és az afféle Papokat el kér-
geti ágya mellől. Mert a Tridentomi Con-
ciliumnak atka így menydörög Sess. VI.
cap. XII. *Senki az emberek közül meg ne
merészelje azt gondolni, hogy a választot-
taknak számok közül való legyen. (Nemo,
quandiu in hac mortalitate vivitur de
arcano divinæ prædestinationis mysterio
usque adeo præsumere debet, ut certo
statuat se omnino esse in numero præ-
destinatorum)* és *valaki azt el hitené
magával átkozott legyen!* Can. 15. & 16.
Sokkal inkább a meg halónak ágy eleiben
kell állitania amaz keservesen síró Ber-
trandus Aloysiust, ki arra a kérdésre,
miért *hogy sz.* Ember lévén oly keserves-
sen sírna? azt felelte: *Hogy nem kellene
keservesen sírnom, holot én sz. és feygye-
tesen Pápista lévén bizonyosan nem tudom,
hogy*

hogy ha idvőzülöke, mint Cardinál Bel-
larminus említi. Lib. 2. de Gemitu co-
lumbæ. c. 11.

Megvallom hogy erről a nymorúságról
való elmékedésben, holott az ember a
meg halót a Mennyországgal sem biztat-
hattya hanem még halálának utolsó órá-
ján is idvőssége felől kételkedteti, ki
fogyok a szóból az olyan világból ki
múló ember (kiváltképpen kijaz Evange-
lica Ecclesiában az örökké való örömről
már az előtt bizonyos volt) dühösségé-
nek, s rettenetes ordításának, rivásának
meg írásában.

EDES JESUSOM !

*En minden Olvasóimmal edgyütt aláza-
tosan lábaidhoz bérulok, és fobás-
kodván mondom:*

*Oerizz meg engemet és mind azokat, kik ez
Írásomat hitbéli buzgóságból olvassák
drágalátos sebeidért, olyan kétségess.*

VEGTOL.

